

Oblíbenost sportovních aktivit ve volném čase studentů střední školy

Karolína Šašková

Bakalářská práce
2014

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Fakulta humanitních studií

Ústav pedagogických věd

akademický rok: 2013/2014

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Karolína Šašková**
Osobní číslo: **H11267**
Studijní program: **B7507 Specializace v pedagogice**
Studijní obor: **Sociální pedagogika**
Forma studia: **prezenční**

Téma práce: **Oblíbenost sportovních aktivit ve volném čase
studentů střední školy**

Zásady pro vypracování:

Zpracování rešerže a studium odborné literatury.

Vymezení terminologie a teoretických východisek z oblasti volného času a sportu středoškolské mládeže.

Příprava metodiky empirické části, zpracování projektu výzkumu a stanovení výzkumného problému.

Realizace kvantitativního výzkumu formou dotazníkového šetření.

Zpracování a vyhodnocení získaných dat, včetně jejich interpretace.

Prezentace výsledků výzkumu, jejich shrnutí a doporučení pro praxi.

Rozsah bakalářské práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

HOFBAUER, Břetislav. Děti, mládež a volný čas. Praha: Portál, 2004, ISBN 80-7178-927-5.

PÁVKOVÁ, Jiřina. Pedagogika volného času: teorie, praxe a perspektivy výchovy mimo vyučování a zařízení volného času. 3., aktualiz. vyd. Praha: Portál, 2002, ISBN 8071787116.

SEKOT, Aleš. Sociologie sportu. Brno: Masarykova univerzita, 2006, ISBN 80-210-4201-x.

VÁGNEROVÁ, Marie. Vývojová psychologie I: dětství a dospívání. Praha: Karolinum, 2005, ISBN 80-246-0956-8.

VÁŽANSKÝ, Mojmír. Základy pedagogiky volného času. 2., dop. vyd. Brno Print Typia spol. s.r.o., 2001, ISBN 80-86384-00-4.

CHRÁSKA, Miroslav. Metody pedagogického výzkumu: základy kvantitativního výzkumu. Praha: Grada, 2007, ISBN 978-80-247-1369-4.

Vedoucí bakalářské práce: **Mgr. Ilona Kočvarová, Ph.D.**
Ústav školní pedagogiky

Datum zadání bakalářské práce: **20. ledna 2014**

Termín odevzdání bakalářské práce: **2. května 2014**

Ve Zlíně dne 20. ledna 2014

doc. Ing. Anežka Lengálová, Ph.D.
děkanka

Mgr. Jakub Hladík, Ph.D.
ředitel ústavu

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

- odevzdáním bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby¹⁾;
- beru na vědomí, že bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k nahlédnutí;
- na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3²⁾;
- podle § 60³⁾ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60³⁾ odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – bakalářskou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům.

Prohlašuji, že

- elektronická a tištěná verze bakalářské práce jsou totožné;
- na bakalářské práci jsem pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.

Ve Zlíně 14. 4. 2014

.....
.....

¹⁾ Zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací:

(1) Vysoká škola nevolněčně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledku obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.

(2) *Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlížení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořízovat na své náklady výpisy, optoy nebo rozmnoženiny.*

(3) *Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.*

2) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:

(3) *Do práva autorského také nezahrnuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, uděje-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacímu zařízení (školní dílo).*

3) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:

(1) *Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst.*

3). *Odprá-d-li autor takového díla udělil svolení bez vátného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.*

(2) *Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo udít či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.*

(3) *Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělku jím dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlédne k výši výdělku dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.*

ABSTRAKT

Bakalářská práce se zabývá oblíbeností sportovních aktivit ve volném čase studentů středních škol. Teoretická část se soustředí na volný čas, specifika adolescentů z hlediska vývojové psychologie a na sportovce v období adolescence. Závěr teoretické části je zaměřen na sport, jeho přínosy na psychickou i fyzickou stránku člověka a na organizaci sportu ve Zlíně a jeho okolí. Empirická část se zabývá výzkumem jak v oblasti volnočasových aktivit, frekvencí sportování a sledování sportu prostřednictvím médií tak překážkám, které brání středoškolským studentům ve sportování.

Klíčová slova: volný čas, volnočasové aktivity, adolescence, sport, sportovní odvětví, sportovec

ABSTRACT

The bachelor thesis deals with popularity of physical activities among secondary school students during their leisure time. The theoretical part focuses on leisure time, specification of adolescents from the point of view of developmental psychology and specification of sportsmen during the adolescence period. The final part of the theoretical part is focused on sport and its psychological and physiological benefits and on organization of sport in Zlín and its surrounding. The empirical part deals with a research in leisure activities, frequency of sporting and watching sports by mass media as well as the obstacles defending secondary school students from doing sports.

Keywords: leisure time, leisure time activities, adolescence, sports, sporting branches, athlete

„Nedostatek aktivity ničí dobrou kondici každé lidské bytosti, zatímco pohyb a soustavné tělesné cvičení jej chrání a udržuje.“ Platon

Děkuji vedoucí mé bakalářské práce paní Mgr. Iloně Kočvarové, Ph.D. za její odborný a laskavý přístup, cenné rady a připomínky.

Prohlašuji, že odevzdaná verze bakalářské práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

OBSAH

ÚVOD	9
I TEORETICKÁ ČÁST	11
1 VOLNÝ ČAS	12
1.1 HISTORIE VOLNÉHO ČASU.....	13
1.2 VOLNOČASOVÉ AKTIVITY.....	16
2 ADOLESCENCE	18
2.1 ADOLESCENT JAKO SPORTOVEC	20
3 SPORT VE VOLNÉM ČASE MLÁDEŽE	21
3.1 ZNAKY SOUČASNÉHO SPORTU	25
3.2 PŘÍNOS SPORTU PRO ČLOVĚKA	27
3.3 ORGANIZACE TĚLESNÉ VÝCHOVY A SPORTU V ČESKÉ REPUBLICE.....	29
3.4 ORGANIZACE ZAJIŠŤUJÍCÍ SPORTOVNÍ AKTIVITY VE ZLÍNĚ A OKOLÍ	30
3.5 SOUDOBA MLÁDEŽ A SPORT	33
4 SHRnutí TEORETICKÉ ČÁSTI	35
II PRAKTICKÁ ČÁST	36
5 DESIGN VÝZKUMNÉHO ŠETŘENÍ	37
5.1 CÍLE VÝZKUMU	37
5.2 HLAVNÍ VÝZKUMNÁ OTÁZKA A DÍLČÍ VÝZKUMNÉ OTÁZKY	38
5.3 HYPOTÉZY.....	38
5.4 POPIS VÝZKUMNÉHO SOUBORU	39
5.5 METODY ZÍSKÁVÁNÍ DAT	39
6 ANALÝZA A INTERPRETACE VÝSLEDKŮ VÝZKUMU	40
6.1 DEMOGRAFICKÉ CHARAKTERISTIKY VÝZKUMNÉHO SOUBORU	40
6.2 ZJIŠŤOVACÍ OTÁZKY TÝKAJÍCÍ SE OBLÍBENOSTI SPORTOVNÍCH AKTIVIT VE VOLNÉM ČASE	43
6.3 OBLÍBENOST SPORTOVNÍCH AKTIVIT	52
7 ANALÝZA VÝSLEDKŮ NA VZAHOVÉ ÚROVNI	54
7.1 VZTAH POHLAVÍ A FREKVENCE VÝKONU SPORTOVNÍCH AKTIVIT V POROVNÁNÍ SE ZÁKLADNÍ ŠKOLOU.....	54
7.2 VZTAH POHLAVÍ A FREKVENCÍ VÝKONU SPORTOVNÍ AKTIVITY	56
7.3 VZTAH BYDLIŠTĚ A PŘEKÁŽKY BRÁNÍCÍ STUDENTŮM VE SPORTOVÁNÍ.....	58
8 ZÁVĚRY VÝZKUMU	61
8.1 DOPORUČENÍ.....	62
ZÁVĚR	64
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	65
SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK	69
SEZNAM OBRÁZKŮ	70
SEZNAM TABULEK	71
SEZNAM PŘÍLOH	72

ÚVOD

Téma bakalářské práce zabývající se oblibou sportovních aktivit ve volném čase studentů střední školy bylo vybráno z několika důvodů. Prvotní důvod byl ten, že žijeme v době, kdy narůstá pasivně trávený volný čas dětí a mládeže a aktivní využívání volného času se dostává do pozadí, což je způsobeno hlavně novými technologiemi, jako je televize, počítač, videohry, tablety a mobilní telefony, které jsou dostupné všem. Jejich použití je snadné a především pohodlné.

Další důvod je přímo úměrný důvodu prvnímu. Čím méně se pohybujeme, tím více jsme ohroženi nadváhou či dokonce obezitou a následnými nemocemi, které z tohoto stavu plynou. Dětská obezita a obezita vůbec je celosvětovým problémem sledovaným i u nás v České republice. Státní zdravotní úřad (2012) ve své zprávě uvádí, že „polovina dospělých v České republice má vyšší než normální hmotnost a tento podíl se nedaří snižovat“ a že „každý pátý chlapec má vyšší než normální váhu“. Tato zjištění nejsou zatím v porovnání například se Spojenými státy tak alarmující, avšak pokud se touto tematikou nebudeme zabývat, pomalu ale jistě se bude tato „nemoc“ rozšiřovat i k nám.

V neposlední řadě bychom uvedli jako důvod fakt, že děti a mladiství, kteří se věnují pravidelně sportovní aktivitě, nemají tolik volného času k přemýšlení, jak by svůj volný čas vyplnili jinak. Tím potom odpadá riziko, že by se mohli uchýlit k rizikovému a problémovému chování jako je záškoláctví, agrese, kriminalita, užívání návykových látek včetně alkoholu a tabáku či inklinace k extremistickým skupinám.

Sport můžeme brát jako jeden z prostředků, který pozitivně ovlivňuje a formuje člověka. Sport učí každého respektu rozhodčích a pořadatelů, čestnému chování a jednání podle předem daných pravidel. Dále sport učí uznat svého soupeře, a že vítězství není důvodem k nadřazenosti. Člověk se sportem učí i to, že uznání si zaslouží rovněž poražený, který by neměl být terčem posměchu. A tato pravidla si pak obvykle většina sportující populace zcela přirozeně osvojí i pro každodenní životní situace.

Nemůžeme brát sport jako lék na všechny problémy společnosti, ale můžeme jej brát jako jednu z možných variant, jak ovlivnit společnost, chování a jednání lidí. Pokud se podíváme na Olympijské hry, tak je to jeden z nejlepších příkladů lidského chování a jednání. Sportovci účastníci se Olympijských her jsou ze všech koutů světa, jejich kultury, náboženství, jazyky i barva pleti se liší, a přesto si na startu popřejí hodně štěstí, pomáhají si na trati a v cíli si podávají ruce a vzdají tak každému čest.

V teoretické části bakalářské práce se tedy nejdříve zabýváme volným časem, jeho funkcemi a oblastmi. Další kapitola je věnovaná mladistvým neboli adolescentům a jejich vývojovým specifikacím. V této kapitole se také zaměříme na adolescenta sportovce, který je velmi specifickým sportovcem právě z důvodu jeho věku. V poslední kapitole teoretické části se pak zaměřujeme na sport, jeho přínosy, a to jak po fyzické, tak po psychické stránce, jeho organizaci v rámci České republiky a v neposlední řadě organizacemi zajišťující sportovní aktivity ve Zlíně a okolí. Závěr teoretické části je věnován výzkumu na poli sportu a mladistvých.

V empirické části bakalářské práce se věnujeme popisu, analýze a interpretaci výzkumného šetření, který jsme provedli ve městě Zlíně pomocí kvantitativně orientovaného výzkumu za využití metody dotazníku. Cílem výzkumu bylo především zjistit, zda jsou sportovní aktivity u studentů středních škol oblíbené či nikoliv, a dále zjištění informací, které by vedly k vytvoření programu zacíleného na podporu sportovní aktivity ve Zlíně a okolí.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 VOLNÝ ČAS

V rámci první kapitoly se tato bakalářská práce zabývá definováním volného času a ukazuje, jaké funkce volný čas má. Podkapitola 1.1 je věnovaná historii volného času, a to především od devatenáctého století po současnost. Závěr této kapitoly tvoří podkapitola 1.2, která uvádí jednotlivá rozdělení volnočasových aktivit.

Volný čas – pojem všeobecně známý, pojem, se kterým se setká ve svém životě každý z nás, ale také pojem, který nemá jednotnou definici. Konkrétní definování volného času, tak jako například ve fyzice, kde jsou definice striktně dané a od svého vyslovení prakticky neměnné, v podstatě neexistuje. Každý z nás pohlíží na volný čas trochu jinak, odlišně. Není tomu jinak ani v odborných publikacích věnujících se otázce volného času.

Pedagogická encyklopedie nám vymezuje volný čas jako „časový úsek, v němž jedinec svobodně rozhoduje o sobě a o svých aktivitách.“ (Průcha, 2009a, str. 738) Velice podobné vymezení můžeme vidět i v další definici, jež zní „za volný čas... je považován čas, v němž jedinec svobodně na základě svých zájmů, nálad a pocitů volí svou činnost.“ (Sak, 2000, str. 132) U obou definic se autoři shodují v tom, že volný čas je volen každým z nás, a především si jej volíme svobodně. Pávková (2002, str. 13) definuje volný čas také velmi podobně, a to jako „dobu, kdy si své činnosti můžeme svobodně vybrat, děláme je dobrovolně a rádi.“ Navíc uvádí, že by nám měl volný čas přinášet takový pocit, kdy se cítíme uspokojeně a uvolněně (Pávková, 2002, str. 13). Přesnější vymezení volného času, kdy autor vyjmenovává jednotlivé činnosti, které bychom neměli zařazovat do volného času, vidíme v Pedagogickém slovníku. Zde je volný čas pojatý jako „čas, s kterým člověk může nakládat podle svého uvážení a na základě svých zájmů. Volný čas je doba, která zůstane z 24 hodin běžného dne po odečtení času věnovaného práci, péči o rodinu a domácnost, péči o vlastní fyzické potřeby (včetně spánku).“ (Průcha, 2009b, str. 341)

Na těchto definicích můžeme tedy vidět, že skutečně jednotná konkrétní definice volného času není. Ano, v každé z definic se nachází opakující se prvky – jedinec, svobodné rozhodnutí – avšak nikdy se stoprocentně neshodují tak, abychom mohli jednoznačně stanovit, že právě ta jedna jediná možná definice volného času je správná.

V rámci volného času se setkáváme s různými oblastmi, které působí na člověka, a díky nimž nám vyvstávají různé funkce, které volný čas plní. Opět se setkáváme s tím, že nejsou přesně stanovené jednotlivé funkce volného času. Podle B. Filipcové (1966 cit. podle Vážanský, 2001, str. 32) jsou hlavní funkce volného času odpočinek s rekreací, dále kom-

penzování jednostranné zátěže, informovanost a orientace ve smyslu vzdělávání. Jiný pohled na funkce volného času má například Roger Sue, který uvádí tyto funkce:

- „psychosociologickou (uvolnění, zábavu, rozvoj);
- sociální (socializaci, symbolickou příslušnost k některé sociální skupině);
- terapeutickou;
- ekonomickou (pozitivní vliv na uplatnění člověka v profesní činnosti, výdaje účastníků vynakládané na aktivity volného času, pojetí volného času jako prožívání, anebo pouhé spotřeby vedoucí k odcizení).“ (2000 cit. podle Hofbauer, 2004, str. 14)

Pro příklad rozdílného pojetí funkcí můžeme ještě uvést funkce dle Pávkové. Pávková (2002, str. 39-40) spíše než o funkcích volného času hovoří o funkcích výchovy mimo vyučování, které vymezuje do tří oblastí – výchovně vzdělávací, zdravotní a sociální. Co zahrnují jednotlivé oblasti, si vymezíme v následujícím odstavci.

Výchovně vzdělávací funkce má poskytnout prostřednictvím rozmanitých činností rozvoj jedince a dát mu tak základy k tomu, aby byl schopen jak hodnocení okolí, tak i hodnocení sebe sama. Funkce zdravotní má význam především v oblasti psychohygieny neboli duševní hygieny. V pedagogickém slovníku se uvádí, že je důležitá proto, „aby se člověk cítil spokojený, užitečný, psychicky zdatný a výkonný, aby žil zdravým, mravním a vyrovnaným životem ve všech věkových obdobích.“ (Průcha, 2009b, str. 61) Funkce sociální pak zahrnuje vše, co se společností souvisí – přijímání norem a vzorců chování ve společnosti, komunikace a interakce. (Pávková, 2002, str. 39-40)

Jak jsme právě doložili, funkcí vztahujících se k volnému času je mnoho a liší se ve svém vymezení autor od autora. Ale tak jako různé definice volného času si jsou podobné v určitých aspektech, tak i u funkcí volného času můžeme nalézt shodu. Sue, Pávková i Filipcová se shodují, že jednou z funkcí volného času je odpočinek a uvolnění. A další shodu pak vidíme u Sue s Pávkovou, kteří uvádí, že jedním z úkolů volného času je i socializace.

1.1 Historie volného času

Ačkoli se s volným časem lidstvo setkává již od nepaměti a „volný čas je s lidskou společností spjat prakticky od počátku její existence“ (Janiš ml., 2009, str. 5) pro tuto bakalář-

skou práci bude dostačující, abychom se věnovali volnému času až od devatenáctého století.

V průběhu 19. století přechází lidstvo ze společnosti tradiční na společnost industriální, a dochází tak k rapidní změně společnosti. Lidé pocházející z vesnic se stěhují do měst, což způsobuje nové problémy ve společnosti především proto, že venkovský život je diametrálně odlišný od života městského. Je to právě 19. století, ve kterém vznikají první organizované formy volného času, jakožto reakce na vznik rizikového a problémového chování. Onou organizovaností volnočasových aktivit byla snaha dokázat, že „žádoucí trávení volného času má pozitivní vliv na jedince, jeho práci, jeho okolí, a tím i celou společnost.“ (Janiš ml., 2009, str. 9)

Mezi sdružení vzniklá v 19. století patří YMCA a YWCA, založená v Anglii (Pávková, 2002, str. 21). Sdružení „usiluje o harmonický rozvoj člověka, jeho ducha, duše a těla.“ (YMCA, 2008) Dalším sdružením bylo skautské hnutí v čele s E. T. Setonem, které spojovalo „všechny prvky nových amerických psychologických a pedagogických směrů z této doby s tradicí lásky k přírodě.“ (Přadka, 2002, str. 38) Tato sdružení se rozvíjela především mimo území českých zemí. Na našem území se rozvíjela organizace Sokol, založená v roce 1862, jejíž koncepce byla postavena jak na sportovní činnosti, tak na výchově etické a vlastenecké (Janiš ml., 2009, str. 9).

Vývoj volného času v průběhu 20. století je spojen především s hnutími jako je woodcraft, skauting, Junák či trampské hnutí. Tato hnutí byla spojena hlavně s láskou k přírodě, což lze doložit jednotlivými pojetími hnutí: hnutí woodcraft bylo založeno na přírodě, ve které spatřoval jeho autor prostředek k dosažení harmonie (Janiš ml., 2009, str. 9); o prvcích skautingu jsme se již zmínili výše; hnutí Junák je založeno na konceptu skautingu, neboť autorem Junáku je A. B. Svojsík, přes kterého se hnutí skauting dostalo do Čech právě pod názvem Junák (Přadka, 2002, str. 52); trampské hnutí je pak jakousi neorganizovanou formou skautingu (Přadka, 2002, str. 61).

Zde můžeme vidět, že převážná většina hnutí ve své podstatě vychází z hnutí skauting, a je to právě toto hnutí, které udávalo směr velké části 20. století.

Konec 20. století je spojen převážně s nově rozvíjejícími technologiemi – televize, mobilní telefony, počítače, internet. Jejich výhodou je fyzická nenáročnost na užívání, a také to, že „pomáhají vytvářet pozitivní vztah k předkládaným informacím, k námětům a programům volnočasové činnosti a probouzejí zájem dětí a mladých lidí o to vyjadřovat svoje

názory.“ (Hofbauer, 2004, str. 136) Na druhé straně jsou tu i nevýhody těchto médií, které však nastaly až po určité době, kdy byly představeny světu. Po nástupu televize, počítačů a internetu se začaly objevovat ve společnosti jevy, jenž do té doby nebyly v tak razantní míře zastoupeny. Jedná se zvláště o závislost na těchto médiích, což často „způsobuje absenci činností kompenzačních (např. sportovních nebo uměleckých)“ (Hofbauer, 2004, str. 137)

Dvacáté první století je teprve na svém začátku, ale my ho už teď můžeme hodnotit, a následně předvídat, jakým směrem se bude ubírat. Míra volného času se oproti předešlým stoletím zvětšila, a tak nastal čas, kdy je potřeba tuto situaci řešit – vést obyvatelstvo k pozitivnímu trávení volného času (Kaplánek, 2012, str. 53).

Autoři, kteří se zabývají ve své práci volným časem 21. století, pojednávají o individualizaci a globalizaci volného času. Kaplánek o individualizaci uvádí, že je to proces „charakteristický osobitým způsobem života, snahou se více odlišovat od ostatních a hledáním vlastní identity.“ (2012, str. 54) Hofbauer pak vidí individualizaci tak, že „vychází z jedinečnosti každého lidského jedince, již u dítěte a mladého člověka násobí potřeba učit se předpokladům, dále je odkrývat a rozvíjet se v jejich zvládnutí.“ (2010, str. 26) Oba autoři se tedy shodují na tom, že ona individualizace souvisí především s uvědoměním si sebe sama jakožto jedinečné bytosti.

Globalizaci zmiňují proto, že celý proces individualizace je jí výrazně ovlivněn (Kaplánek, 2012, str. 55). „Společnost už se neredukuje pouze na trávení volného času v návaznosti na teritorium, národ či kulturu, ale na celý svět, a to jak z hlediska neomezených možností cestování a poznávání kultur (jako jisté formy trávení volného času, podporující individualizaci jedince), tak nebývalé migrace a střetávání rozmanitých kultur v ne vždy přirozeném prostředí.“ (Kaplánek, 2012, str. 55) Proces globalizace je i výsledkem příchodu nových médií na trh, které toto století přineslo. A jedná se tak i o přirozený vývoj společnosti, který s sebou nese ale i značná rizika.

Mezi rizika globální individuální společnosti patří nárůst nicnedělání a s tím spojené nudy (Hofbauer, 2010, str. 28) a také nárůst masové konzumnosti (Kaplánek, 2012, str. 56).

Hofbauer vidí za příčinou vzniku nudy „nicnedělání, nezainteresovanost a neangažovanost“ (2010, str. 28) Lidé neakceptují a nereagují na aktuální nabídku aktivit, a tak se stále setkáváme s inovacemi volnočasových aktivit snažící se zaujmout potenciálního uživatele. Jinou příčinu nudy uvádí Kaplánek (2012, str. 55), který ji vidí v tom smyslu, že vznik

nudy úzce souvisí s prostředím, ve které jsme byli vychováváni. Prostředí, které bylo chudé na podněty a kde nebyla naplněna vedoucí role, vede podle něj ke vzniku nudy.

Jmenovaná konzumnost je výsledkem procesu, kdy „se do pozadí dostává prožitek, osobnostní rozvoj, kvalita a hloubka sociálních vztahů na úkor aktuálního uspokojování potřeb mnohdy materiálního charakteru a povrchní sociální vztahy, často zprostředkované prostřednictvím sociálních sítí.“ (Kaplánek, 2012, str. 56)

Právě zmíněné sociální sítě aspirují svým masovým prorůstáním do všech sociálních vrstev po celém světě stát se nejpodstatnějším nástrojem trávení volného času v rámci 21. století.

1.2 Volnočasové aktivity

O volnočasových aktivitách můžeme říct, že „jsou jednak výrazem osobnosti, jednak tuto osobnost dále formují. Obraz trávení volného času proto vypovídá o sociálním poli jedince a jeho dalším sociálním vývoji.“ (Sak, 2000, str. 211)

Volnočasové aktivity či činnosti vykonávané v našem volném čase lze dělit dle několika hledisek, která se však mohou lišit podle pohledu jednotlivých autorů.

Pávková (2002, str. 93) je dělí „podle úrovně činnosti, časového trvání, koncentrace, společenské hodnoty a tradičně podle obsahu.“ V následujících odstavcích si jednotlivá hlediska upřesníme.

První zmíněné hledisko se vztahuje k tomu, jak se účastník zapojuje do aktivity – aktivně či pasivně. U pasivního zapojení je potřeba se vyvarovat možnému sklouznutí ke konzumnosti. (Pávková, 2002, str. 93)

Druhé uvedené hledisko se týká času a dělíme ho na „krátkodobé, dočasné a přechodné zájmy.“ (Pávková, 2002, str. 93)

Následující hledisko – koncentrace – je pojato ve smyslu představení zájmů „jednostranně a mnohostranně.“ (Hájek, 2008, str. 167)

Z hlediska společenské hodnoty či norem pak hovoříme o zájmech „žádoucích a nežádoucích“. (Pávková, 2002, str. 93) Zde se jedná o to, zdali je prováděná aktivita uznávaná společenskými normami či nikoliv (Pávková, 2002, str. 93).

Poslední zmíněné hledisko pro dělení aktivit ve volném čase je obsah. Pávková (2002, str. 93) obsah činností rozděluje „na zájmové činnosti společenskovední; pracovně-

technické; přírodovědně-ekologické; estetickovýchovné; tělovýchovné, sportovní a turistické.“

Jak můžeme vidět, Pávková dělí volnočasové aktivity ze širokého úhlu pohledu, kdy nekonkretizuje jednotlivé volnočasové činnosti – konkrétní vymezení vidíme až v obsahovém hledisku.

Konkrétní vymezení volnočasových činností, kdy autorka spíše než na dělení dle hledisek pohlíží na volnočasové aktivity v užším pohledu, můžeme vidět níže. Kočvarová (2013, str. 18) dělí volnočasové aktivity dle zaměření takto:

- „spotřeba a zábava;
- turistika a cestovní ruch;
- média a komunikace;
- kultura a umění;
- sport a hra.“

Kočvarová však není jediná, která oblasti volného času konkretizuje. Hájek (2008, str. 167-168) ve své publikaci vymezuje tyto oblasti zájmů: „rukodělní činnosti, technické činnosti, přírodovědná zájmová činnost, estetickovýchovné činnosti, tělovýchova a sport, turistika, společenskovední zájmová činnost, PC.“

Můžeme tedy konstatovat, že jednotliví autoři zahrnují ať už ve více či méně bodech celé spektrum volnočasových aktivit. Tyto aktivity se vyskytují ve volném čase každého z nás, a je jen a pouze na nás, která konkrétní volnočasová aktivita vyplní náš volný čas.

2 ADOLESCENCE

Druhá kapitola se zaměřuje na období adolescence z hlediska vývojové psychologie. Nejprve vymezuje, v jaké věkové kohortě se v rámci adolescence budeme pohybovat, a následně definuje základní vývojové aspekty tohoto období. Dále se kapitola věnuje problémům soudobé společnosti adolescentů. Závěr kapitoly je věnován prostřednictvím podkapitoly 2.1 adolescentu – sportovci jakožto specifickému typu sportovce.

Vymezení období adolescence dle různých autorů je víceméně velmi podobný. Vágnerová toto období nazývá „pozdní adolescence“ (Vágnerová, 2012, str. 370) a vymezuje ho od 15 do 20 let (Vágnerová, 2012, str. 370). Langmeier toto období vidí od 15 do 22 let věku (Langmeier, 2006, str. 143). Můžeme tedy vidět, že se oba autoři shodují v tom, kdy adolescence začíná, ale již se liší, co se týče konce tohoto období. Vágnerová (2012, str. 370) ve své práci však dodává, že onen konec období adolescence je variabilní s ohledem na značnou individualitu každého jedince ve vývoji jak po psychické, tak po fyzické stránce. Dalším autorem vymezujícím období adolescence je Macek, který uvádí, že adolescence „je většinou datována od 15 do 20 (22) let.“ (Macek, 1999 cit. podle Helus, 2009, str. 253) I u tohoto autora je zřejmé, že závěr tohoto období není jednoznačný a nelze tak striktně stanovit kdy se jedná ještě o adolescenci a kdy už hovoříme o dospělosti.

Vymezením věkové kohorty týkající se období adolescence však nemůžeme skončit. Toto období je protknuté četnými vývojovými proměnami a je tedy nezbytné vymezit si alespoň základní změny k nim se vztahující.

Vágnerová ve své knize uvádí, že období adolescence je doba, kdy dochází ke změnám jak po sociální, tak po psychické stránce člověka. Je to doba, kdy by mělo docházet k dokončení přípravy na budoucí povolání a s tím související postupný přechod na trh práce. A taktéž je to podle ní období identifikace se sociálními rolemi spojené s tímto věkovým vymezením. V neposlední řadě je to právě ta část života, kdy se rozvíjejí vztahy především v partnerské oblasti. (Vágnerová, 2012, str. 370-371)

Langmeier toto období spojuje hlavně s dosažením zralosti v oblasti reprodukce a dále s dokončením fyzického růstu. Následně poukazuje na to, že je tato životní fáze spojena s profesní specializací – přechod ze základní školy na školu střední, ale také jde o období navazování hlubších vztahů, jež mění svůj charakter na charakter erotických vztahů. (Langmeier, 2006, str. 143)

Oba autoři, ač se ve formulování vymezení období adolescence odlišují, podstatu období popisují velmi podobně. Shodují se především v tom, že jde o dobu psychosociální maturity, vzdělávací specializace a zejména o období utváření partnerských vztahů.

Je tedy patrné, že adolescence je spojena se změnami, s nimiž není mnohdy snadné se vyrovnat, a proto dochází k specifickým problémům týkající se dospívání.

Helus (2009, str. 253) tvrdí, že je adolescence doba, kdy dochází k postupnému zklidnění, ovšem pouze za předpokladu, že úkoly pubescence, tj. období předcházející adolescenci, byly zvládnuty. Pokud tyto úkoly zvládnuty nebyly, je zde velká pravděpodobnost, že období adolescence bude obtížné a nabude nebezpečné podoby v podobě krize. Tuto krizi, která je spojena se selháním rolí, které jsou svázány s přechodem k dospělosti, často adolescent řeší útekem k závislostem – k alkoholismu, užívání drog a jiných omamných látek, patologickému sledování televize, patologickému hráčství her na počítači či na hracích automatech, kloní se ke kriminalitě anebo k promiskuitě.

Naproti tomu Langmeier (2006, str. 164-165) uvádí čtyři problémy, kterým adolescent v průběhu vývoje často čelí. První rozpor je mezi fyzickou a sociální zralostí, kdy tělesný a pohlavní růst je stále rychleji dokončován na rozdíl od sociální zralosti, která v důsledku vysokých požadavků v oblastech vzdělání a profesní přípravy značně zaostává a dokonce se doba dosažení sociálního dozrání prodlužuje. Druhý rozpor vidí mezi rolí a statutem, protože okolí většinou očekává od téměř dospělého člověka určité vzorce chování, které jsou však snižovány jejich statutem; jde převážně o status studenta finančně závislého na svých rodičích. Třetí rozpor, rozpor mezi hodnotami mladé a starší generace, je způsoben rychlým vývojem společnosti celkově. Starší generace obvykle lpí na tradicích, zatímco mladší generace je převážně otevřena novým směrům, které se často mění. Čtvrtý, poslední rozpor, spatřuje Langmeier mezi hodnotami rodiny a vnější společností. Mladistvý se setkává s novými směry a s novými hodnotami, s nimiž se ve své rodině nesetkal. To vede ke srovnávání a hodnocení norem a hodnot, což může vyústit v rebelii či v konflikty s rodiči.

U obou autorů vidíme, že adolescence je spojena se značnými změnami, jejichž zvládnutí závisí jak na přístupu konkrétního člověka, tak i na prostředí, ve kterém se vyskytuje. Není možné, abychom přesně vymezili problémy, s nimiž se mladiství setkají, protože každý případ bychom měli posuzovat individuálně. Je však patrné, že jde o dobu změn, která vyžaduje značnou míru tolerance, respektu a empatie především od rodinných příslušníků.

2.1 Adolescent jako sportovec

Sportovec v období adolescence je velmi specifickým sportovcem. Výše jsme zmínili, že se jedná přibližně o věkovou kohortu 15-20 let, a tím je dána jeho specifičnost.

Po sportovní a fyzické stránce je adolescent vyzrálý a dostává se do období svých vrcholných výkonů a také dosahuje svých osobních rekordů či se nachází v bezprostřední blízkosti jejich dosažení. Po mentální stránce však k takové vyzrálosti nedochází. Takovéto popisy adolescenta sportovce nalezneme v nejedné publikaci zabývající se věkovými zákonitostmi vývoje, což následně podložíme.

Svoboda (2007, str. 47) uvádí, že „mladý člověk dosahuje plného rozvoje svých fyzických sil“ a dále hovoří o tomto období, jako o „období vrcholných výkonů, anebo bezprostřední přípravy na ně“ a následně pak dodává, že „zatímco ve sportu dosahují adolescenti stále častěji rekordních výsledků, v oblasti intelektuální vyniknou jen zcela výjimečně“.

Další autor popisuje toto období jako dobu, kdy „dochází k plnému rozvoji všech pohybových schopností. Dokončuje se definitivní harmonizace tělesných proporcí (mužské a ženské znaky) i pohybových koordinací.“ (Jansa, 2009, str. 45) Jansa (2007, str. 45) však uvádí i fakt, že většině sportovců „ještě chybějí životní zkušenosti“.

Co se týká popisu rozumového vývoje, zde se autoři liší. Zatímco Svoboda, jak jsme uvedli výše, nepovažuje vývoj mentálních pochodů za dostatečně rychlý a spíše se přiklání k tomu, že psychická zralost přichází později, Jansa (2009, str. 46) považuje adolescenci za období „plného rozvoje mentálních funkcí“, což dále doplňuje tvrzením, že „základní zájmy, postoje, vlastnosti a návyky jedince zformulované v tomto životním období se obvykle v dalším životě již nijak zásadně nemění, ale spíše jen dotvářejí.“

Shrneme-li adolescenci neboli období, kdy se mladý člověk nachází na přelomu dětství a dospělosti, pohledem sportovní připravenosti, musíme konstatovat, že se jedná o dobu fyzických výhod a psychických nevýhod oproti pozdějším etapám vývoje člověka. Značnou výhodou pro člověka v tomto věku tvoří jeho tělo, které přichází do fáze rychlého vývoje, sílí a dosahuje svého fyzického vrcholu, přičemž zde hraje velkou roli fakt, že regenerace je mnohem rychlejší, než tomu bude v dalších letech. Na druhou stranu mladý člověk ještě nedosáhl mentální zralosti a neprošel si tolika životními zkušenostmi, aby dokázal svou mysl zcela koncentrovat na výkon, což mu následně brání k podání lepších fyzických výkonů.

3 SPORT VE VOLNÉM ČASE MLÁDEŽE

Třetí kapitola nám nejprve definuje pojem sport, který je jednou z oblastí volnočasových aktivit, a následně s ním spojené funkce, cíle, úkoly a druhy sportovních odvětví. V podkapitole 3.1 se zaměříme na znaky současného sportu, které ho ovlivňují a formulují do podoby, tak jak ho známe. Podkapitola 3.2 popíše, jaké výhody sportovní výchova může přinést jak po fyzické, tak po psychické stránce. Další podkapitola 3.3 je zaměřena na organizaci sportovních aktivit v rámci České republiky. Podkapitola 3.4 nám přiblíží nabídku sportovních aktivit ve Zlíně a okolí. Závěr třetí kapitoly bude tvořit podkapitola 3.5, jež ukáže současné postavení mládeže vůči sportu.

Sport, „někdy zaměňován za termín tělesná výchova nebo tělesná kultura“ (Hodaň, 1997 cit. podle Pacut, 2009, str. 6), je definovaný mnoha autory. Jako příklad můžeme uvést tyto tři definice sportu:

„Dobrovolná pohybová aktivita motivovaná snahou o dosažení maximální výkonnosti, rozvíjená v tréninku a demonstrována v soutěžích.“ (Dovalil, 2004 cit. podle Jansa et al., 2012, str. 104)

„Všechny formy tělesné činnosti, které – ať již prostřednictvím organizované účasti či nikoli – si kladou za cíl projevení či zdokonalení tělesné i psychické kondice, rozvoj společenských vztahů nebo dosažení výsledků v soutěžích na všech úrovních.“ (Evropská charta sportu, 1992 cit. podle ČOV, 2004, str. 1)

„Sportem je organizovaná činnost tělovýchovného i jiného charakteru s dominující výkonnou motivací, realizující se v dosahování absolutně či relativně maximálního výkonu v pravidly vymezených podmínkách soutěže.“ (Hodaň, 1997 cit. podle Pacut, 2009, str. 6)

Při komparaci definic zjistíme, že se v úvodu značně odlišují. U první definice vidíme na prvním místě dobrovolnost, jakožto počáteční aspekt při definování pojmu sport, druhá naopak říká, že veškeré formy tělesné činnosti jsou tím, čím bychom měli začít při definování, a poslední zmíněná definice ukazuje, že jde o organizovanou činnost. Právě organizovaná činnost se objevuje jak u druhé, tak u třetí definice, avšak u druhé si můžeme všimnout, že hovoří o tom, že sport může, ale i nemusí být organizovaný. Dalším prvkem, který se objevuje u dvou z uvedených definic, je maximální výkon. Ten můžeme vidět u první a třetí definice považující u sportu právě dosažení maximálního výkonu jako jeden z podstatných prvků, který by měl ve vymezení pojmu sport figurovat. Můžeme jen stěží

řít, která z uvedených definic je přesnější a lépe vystihuje daný pojem. Jedno je ale jisté, v České republice je ona druhá definice považována za definici sportu, a sice od doby připojení se naší republiky k Evropské chartě sportu v roce 1992.

Definováním sportu jsme pouze začali vymezení toho, co je to sport. Pro přiblížení se skutečné podstaty sportu je nezbytné představit si jeho funkce, hlavní cíle a úkoly.

Jansa (2009, str. 40) uvádí tyto hlavní funkce s důrazem na ovlivnění člověka:

- „upevnění zdraví,
- rozvoj fyzické zdatnosti,
- uspokojení přirozené potřeby pohybu (je nutný pro každý živý organismus),
- zotavení po psychické zátěži (kompenzace jednostranné zátěže),
- vlastní prožitek (příjemné pocity z dokonale zvládnuté dovednosti),
- socializační aspekt (ovlivnění „vstupem“ do meziosobních vztahů),
- výchovné usměrnění jedince (ovlivňují se jeho názory, postoje i vlastnosti).“

Z těchto funkcí je patrné, že sport či sportovní výchova má signifikantní vliv nejen na lidský organismus, ale že zasahuje i do psychické a sociální stránky jedince.

S funkcemi sportu, které jsme výše zmínili, jsou úzce spojeny i cíle a úkoly sportovní výchovy. Mezi hlavní cíl, ke kterému by měla sportovní výchova směřovat, je podle Svobody (1999, str. 17) „adaptace na nároky sportovního života s úsilím o maximální výkon a s přispíváním k rozvoji osobnosti člověka.“ Jansa (2009, str. 40) dále tento cíl doplňuje tím, že by mělo být dosaženo maximálního výkonu za dodržení podmínek, která udávají pravidla fair play. Můžeme tedy říct, že cíl sportovní výchovy je především spojován s podáním maximálního výkonu vedoucího k rozvoji osobnosti takovým způsobem, aby nebyla porušena pravidla fair play.

Vytyčení cíle je ale značně obecná záležitost, a proto bychom se měli podívat na jednotlivé úkoly sportovní výchovy, které nám konkretizují aspekty, ke kterým výchova skrze sport směřuje. Konkrétní úkoly definuje Svoboda (2007, str. 32) takto:

1. „utváření potřebných vědomostí o sportu, o sportovním životě a konkrétních sportovních činnostech (technika, taktika, složky tréninku atd.);
2. utváření potřebných sportovních dovedností, hlavně pohybových;
3. rozvoj pohybových schopností, účelných pro daný sport a rozvoj celkové fyzické zdatnosti a výkonnosti;

4. utváření potřebných návyků a zvyků (režimu dne, životosprávy, hygieny, regenerace);
5. rozvoj specifických schopností (periferní vidění, složitá reakce, rozhodování, pozorovací a posuzovací kapacity atd.);
6. regulace postojů ke všem otázkám sportovního života (posilování, soupeř, rozhodčí, soutěž atd.);
7. ovlivňování interpersonálních vztahů (rovnováha soutěžení a spolupráce, týmové cíle vyšší než individuální atd.);
8. všestranné působení na vlastnosti osobnosti sportovce (ve formě spíše podněcování než přímé formování).“

Těchto osm výchovných úkolů nám ukazuje směr sportovní výchovy. Oním směrem je tedy celkový rozvoj jedince jak po stránce fyzické (pohybové a sportovní dovednosti) či kognitivní (pravidla či technika), tak i po stránce afektivní (postoje, tvorba názorů).

Definováním pojmu sport, jeho funkcemi, cíli a úkoly jsme si de facto ukázali jeho směřování a záměr jeho působení. K tomu, aby mohla být výchova uskutečněna, je zapotřebí si vymezit prostředky, kterými se bude na jedince působit. V našem případě jsou prostředky sportovní výchovy jednotlivé sporty. Druhů sportu je na světě nespočet. Musil et al. (1997, str. 8) ve svých skriptech popisuje 215 druhů sportů s tím, že toto číslo nemusí být konečné, protože se vývoj sportovních disciplín neustále vyvíjí. Jak tedy vidíme, bylo by nemožné se zvláště zabývat každou disciplínou v rámci této bakalářské práce tak, aby její popis byl dostačující. Využijeme proto toho, že lze jednotlivé disciplíny třídit dle svých podobností do několika odvětví – sportovních odvětví. Asi nejjednodušší a nejznámější rozdělení je rozdělení sportů na zimní a letní. Takové dělení můžeme vidět na stránkách Českého olympijského výboru. S tímto rozdělením se ale spokojit nemůžeme. Mezi nejstarší dělení sportovních disciplín patří dělení dle psychologických kritérií, které bylo u nás první zpracováno Kodým at al. (1985 cit. podle Jansa, rok, str. 75), jenž rozlišuje tyto skupiny: senzomotorické sporty, funkčně mobilizační sporty, anticipační sporty a sporty technické nebo rizikové.

Pod senzomotorickými sporty si představuje ty sporty, ve kterých je kladen důraz na skloubení koordinace pohybu s rychlostí a přesností pohybu – gymnastika, krasobruslení či skoky na lyžích. Funkčně mobilizační sporty se týkají uvedení sil do pohotovosti, a to jak v rámci krátkodobé (skoky, vrhy, hody) nebo dlouhodobé mobilizace (maraton, triatlon, silniční cyklistika). Třetí skupina zahrnující všechny anticipační sporty je založena

na předvídání a vytváření taktiky během výkonu. Jako příklady anticipačních sportů jsou tenis, volejbal, judo. Poslední skupina pojímá sporty technické nebo rizikové, které vyžadují ovládnutí technických zařízení (jachting, snowboarding, motorismus). (Kodým et al., 1985 cit. podle Jansa, rok, str. 75)

Jiné dělení sportovních disciplín přináší Musil et al. (1997, str. 8), který nejprve rozděluje sporty na dvě skupiny, jež následně třídí do několika podskupin. První skupinu tvoří sporty individuální, do nichž zahrnuje „atletické sporty, úpolové sporty, gymnastické sporty, vodní sporty, zimní sporty, přírodní sporty, střelecké sporty, technické sporty a smíšené víceboje.“ (Musil et al., 1997, str. 9) Druhou skupinu tvoří sportovní hry dělí se na „brankové sportovní hry, odrazecí sportovní hry, pálkovací sportovní hry, trefovací sportovní hry, stolní sportovní hry a bojové sportovní hry.“ (Musil et al., 1997, str. 9)

Abychom osvětlili, jaké sportovní disciplíny jednotlivé podskupiny zahrnují, uvádíme je s jejich příklady:

- atletické sporty – atletika (hody, vrhy, skoky, běhy na krátkou, střední a dlouhou trať apod.),
- úpolové sporty – zápas, judo, karate,
- gymnastické sporty – sportovní a moderní gymnastika, tanec, kulturistika,
- vodní sporty – plavání, skoky do vody, potápění, veslování,
- zimní sporty – lyžování, snowboarding, boby, rychlobruslení,
- přírodní sporty – rybářství, koňské dostihy, psí spřežení, horolezectví, orientační běh,
- střelecké sporty – bumerang, lukostřelba, sportovní střelba,
- technické sporty – horské kolo, skateboard, parašutismus, modelářství,
- smíšené víceboje – moderní pětiboj, triatlon, duatlon, kvadriatlon,
- brankové sportovní hry – ragby, fotbal, házená, hokej, basketbal,
- odrazecí sportovní hry – squash, tenis, badminton, volejbal,
- pálkovací sportovní hry – baseball, kriket,
- trefovací sportovní hry – curling, biliard, bowling, golf,
- stolní sportovní hry – šachy, dáma, domino, poker,
- bojové sportovní hry – paintball.

Z toho výčtu sportovních odvětví je zřejmé, že druhů sportu je mnoho a jejich rozdělení do podkategorií značně obtížné a do jisté míry závisí na úhlu pohledu. Můžeme rozdělit

sportovní podkategorie pohledem psychologie, čili jakým způsobem na člověka působí, pohledem sociologie, tj. jak se v rámci sportu člověk socializuje; zde může být důležitý aspekt, zda se jedná o sporty individuální či skupinové. Pohledem fyziologie pak můžeme jednotlivé sporty dělit podle toho, jaká část těla je nejvíce zapojena, anebo lze rozdělit sportovní odvětví jen dle oblíbenosti u diváků, kteří jsou nedílnou součástí sportu. V tomto vyjmenovávání bychom mohli pokračovat dál, ale nejspíš bychom se nikdy nedostali na úplný výčet dělení.

3.1 Znaky současného sportu

Sport v současné době, tedy v době 21. století, prošel od svého počátku velkými proměnami. Jako počátek tělesné výchovy se udává první polovina 3. tisíciletí před Kristem, kdy byla v Číně popsána nejspíš první soustava tělesného cvičení, která tvořila ucelený systém a měla sloužit k udržení či zlepšení zdravotního stavu jedince (Jansa, 2009, str. 10). Od počátku první koncepce tělesného cvičení tedy uběhlo dvacet čtyři století, v jejichž průběhu se sport postupně formoval až do dnešní podoby. Měli bychom však zdůraznit ještě jeden sportovní milník, abychom mohli porovnat onen posun sportovní oblasti. Sport v 19. století v anglosaských zemích směřoval k tomu, aby se „zdůrazňovalo zájmové trávení volného času pravidelnou tělesnou aktivitou jako prostředek výchovy ke gentlemanství“. (Jansa, 2012, str. 105) Již v tuto chvíli můžeme vidět, jak se sport, který původně vznikl jako prostředek k dosažení zdraví, stává v 19. století prostředkem mravní výchovy, nemluvě o tom, že fyzická aktivita byla v počátcích lidstva vykonávána jen z důvodu obživy – lovu.

Jak vypadá dnešní svět sportu a jaké jsou jeho znaky, které ho charakterizují, si nyní popíšeme.

Jansa (2012, str. 105) chápe „sport jako složitý, vnitřně strukturovaný jev, jenž se podílí na cílevědomé kultivaci člověka i společnosti. Přitom uspokojuje bytostné potřeby rozvíjet tělesné (zdatnost, zdraví), duchovní (prožívání), morální (pravidla, fair play) a sociální aspekty (spolupráce, přátelství) osobnosti člověka.“ V této charakteristice současného sportu nacházíme oba aspekty sportu uvedené výše, ke kterým v minulosti sport směřoval – zdraví a morální výchova, ale zároveň zde nacházíme i nové. V současnosti si můžeme všimnout, že se autor zmiňuje o sportu jako o zprostředkovateli prožitku, čili o zažití pocitu dosahujícího při sportování, kdy se do těla dostávají v dnešní době tolik zmiňované endorfiny, hormony štěstí. Jako další oblast, do které sport dnes zasahuje a o níž se autor

zmiňuje, je oblast sociální. Tento jev je zřejmě nejviditelnější při mezinárodních utkáních a akcích, kdy se každý národ stmelí a fandí právě tomu svému národnímu týmu či jednotlivci reprezentujícímu svou zem.

Jiný náhled na současný sport má Svoboda (2007, str. 17), který hovoří o současném sportu jako o produktu „industriální společnosti“, jehož znaky jsou: „důležitost výkonu, individuální produktivnost jako hlavní cíl, úsilí o stálé zvyšování výkonů, agresivitu všeobecně, a to dokonce i proti sobě, finanční důsledky, racionální přístupy, komplexnost metod přípravy.“

Svoboda na rozdíl od Jansy vnímá současný sport spíše než socializační jako příklad nevhodného chování, kdy dochází k násilí mezi sportovci. Dovolíme si uvést, že toto násilí se převážně vyskytuje ve sportovních odvětvích tvořených kolektivem, kdy při hře dochází ke kontaktu mezi hráči (např. fotbal, basketbal, rugby aj.).

Tyto charakteristiky jsou jen nástinem, jakým směrem se současný sport ubírá. Již u Svobody jsme zmínili, co on považuje za znaky současného sportu. Dalšími autory, kteří charakterizovali současný stav sportu, jsou Dovalil, Choutka a Svoboda (2005 cit. podle Jansa, 2012, str. 105 – 107). Ti za znaky současného sportu považují generování nových sportovních disciplín, zaměření se na soutěžení a dosažení co nejlepšího výkonu, věk sportovců již nehraje roli, sportuje se od kojeneckého období po seniorský věk, handicap již netvoří překážku ve sportování, specializace na jednu sportovní disciplínu přichází ve stále nižším věku dítěte, vzrůst konkurence, vznik velkých realizačních týmů kolem sportovce, kdy každý člen týmu zastává odborníka na danou oblast, rychlý vývoj sportovního vybavení a didaktických metod, využívání moderních technologií jak v tréninku, tak v samotném závodě, a rapidní výstavba sportovišť, kdy mnohdy vyhrává design nad účelovostí.

Jeden znak, ve kterém se shodují autoři se Svobodou, je zcela zřejmý – výkon. Zaměření se na výkon je více než jasný. Je to totiž právě výkon, prostřednictvím kterého můžeme zkoumat limity lidského těla. Ono posouvání hranic těchto limitů fascinuje lidstvo po staletí. Prakticky ve všech dochovaných spisech je zaznamenáno, čeho lidstvo v té které době dosáhlo, a není tomu jinak ani nyní. Masmédia hrají v dnešní době ve sportu značnou roli a stávají se „nedílnou součástí naší existence“ (Sekot, 2004, str. 27), a proto bychom mohli říct, že jsou dalším znakem současného sportu. U médií „jde o hledání stále nových zážit-

ků“ (Sekot, 2004, str. 27), které uspokojí sportovního diváka, jenž touží po rekordech a napínavých závěrech sportovních utkání.

S příchodem masmédií je spjata i komercializace sportu. „Český ekvivalent pro tento cizí pojem zní obchodní využití sportu; lze si však představit i negativní výklad slova komercializace, tj. zobchodování, zaprodání něčeho.“ (Jansa, 2012, str. 107) Je tedy patrné, že záleží na úhlu pohledu. Jedno je však jisté, „globální povaha světa mediálního sportu je organicky provázána s „velkým byznysem“.“ (Sekot, 2004, str. 28)

Jak bylo uvedeno, sport ušel značnou cestu změn od jeho počátku a neustále se mění a zdokonaluje. Na úplném prvopočátku fyzické aktivity byla největší odměna a hlavní cena získání potravy, dnes je to (především u vrcholového sportu) medaile a finanční odměna.

3.2 Přínos sportu pro člověka

Hovoříme-li o přínosu sportu pro člověka, musíme uvést, že se nejedná pouze o přínos po fyzické stránce člověka, ale sportovní činnost ovlivňuje i psychosociální stránku osobnosti.

Rozdíly mezi těmito dvěma stranami je zřejmý na první pohled. Fyzická zdatnost je formována pravidelnými tréninky a posilováním svalových vláken, což se projevuje ve vzhledu sportovce. Naproti tomu trénink psychosociální strany osobnosti se děje prostřednictvím funkcionální edukace a na rozdíl od fyzicky zřejmých dispozic zůstává tato strana osobnosti pro nás skrytá, dokud nedojde ke komunikaci se sportovcem.

Asi nejjednodušeji uvedené přínosy sportu po psychosociální stránce uvádí projekt Mezinárodního olympijského výboru ve spolupráci s MŠMT, MZ, ČT a dalšími partnery Česko sportuje, který uvádí, že „kdo sportuje, nezlobí, umí se spolehnout na druhého, cítí se dobře na těle i duši, respektuje pravidla a hraje fair, umí pomoci a být oporou, je odolný, učí se překonávat překážky, pozná nové kamarády, ví, jak zahnat nudu a umí vítězit ale i skousnout prohru.“ (ČOV, 2012)

Tento výčet můžeme doplnit a rozšířit o další výhody. „Dítě se ve sportu naučí dívat se i na sebe sama jako na objekt odlišný od ostatních, ale zároveň v určitém vztahu k nim. Učí se vnímat role druhých a tím řídit i svoji vlastní činnost.“ (Rychtecký et al., 2004, str. 20) Dále se díky sportování dítě setkává s novými lidmi, se kterými komunikuje a osvojuje si tak různé sociální role, učí se toleranci a respektu, osvojuje si kooperaci v týmu

či se může stát jakýmsi vzorem, ideálem, který motivuje ostatní k podávání lepších výkonů. (Rychtecký et al., 2004, str. 20)

Autorka Whitaker (1991 cit. podle Drewe, 2003, str. 34) uvádí, že sport poskytuje místo osobního vyjádření, kdy dochází k možnosti ukázat tu stránku osobnosti, která nemá v běžném životě uplatnění a dále oceňuje hodnoty fyzické a emoční citlivosti. U fyzické citlivosti oceňuje provázanost jednotlivých sportů, tzn., že znalosti jednoho sportu nám mohou poskytnout dobrý základ pro výkon sportů dalších. A emoční citlivost spatřuje ve schopnosti vzájemného podporování se a sdílení jak vítězství, tak proher.

Simon (1991 cit. podle Drewe, 2003, str. 34) doplňuje autorku tím, že poukazuje na fakt, že sport vede člověka k disciplíně a oddanosti.

Tento výčet pozitivních přínosů na psychosociální stránku osobnosti zcela jasně ukazuje na to, že sport a sportovní výchova člověka ovlivňuje. Ovlivnění tedy není jen po fyzické stránce, která je často více vyzdvihovaná, ale i po stránce psychické a sociální.

O pozitivním vlivu sportu na tělesnou i duševní stránku lidí píše i Evropská komise (2014). Na svých stránkách uvádí, že „fyzická aktivita, včetně pravidelného cvičení a sportování, je nejlepší cestou jak zůstat fyzicky i psychicky zdraví, napomáhá v boji s váhovými problémy a s problémy spojenými s obezitou, a dále hraje důležitou roli v prevenci a redukci dopadů mnoha dalších potíží vztahujících se ke zdraví.“¹

Velmi podobně se k pozitivnímu vlivu pohybové aktivity přiklání i Světová zdravotnická organizace (cit. podle Cacek et al., 2013, str. 5). Ve svém závěru analýz „hodnotí pohybovou aktivitu jako finančně dostupný prostředek zlepšování fyzické zdatnosti populace, prevence civilizačních onemocnění a zvyšování kvality života. Hlavně při nemocech jako je obezita, vysoký krevní tlak, srdečně – cévní onemocnění, diabetes II, snižování hustoty kostní hmoty (osteoporózy) jako i rakoviny plic a tlustého střeva, je preventivní efekt značný. Vědeckými studiemi je dokázaný i terapeutický efekt pohybu, který je při uvedených onemocněních často výraznější jako účinky medikamentózní léčby. Dokázaný je pozitivní vliv na mentální výkonnost a odolnost proti stresu. Pohyb rovněž představuje účinný prostředek prevence degenerativních mozkových onemocnění (např. Alzheimer).

¹ Physical activity, including regular exercise and sporting activity, is the best way of staying physically and mentally fit, helps to tackle weight and obesity issues, and plays an important part in preventing or reducing the impact of many other health-related conditions.

V neposlední řadě je nutné vzpomenout zlepšení vnímání vlastního já jako i subjektivní lepší hodnocení kvality života u jedinců, kteří jsou pravidelně a dlouhodobě pohybově aktivní.“

Z předložených údajů je patrné, že fyzická aktivita a sport obecně, zasahuje do lidského zdraví. Jak Evropská komise, tak i Světová zdravotnická organizace přičítá sportu velkou roli ve zdraví jedinců jak po psychické, tak po fyzické stránce.

3.3 Organizace tělesné výchovy a sportu v České republice

Tělesná výchova a sport v České republice je organizován prostřednictvím třech sektorů, které se navzájem prolínají a ovlivňují.

První sektor je tvořen státem, respektive Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy ČR a „mezi jeho základní úkoly patří:

- a) vypracování návrhu koncepce státní politiky ve sportu, kterou schvaluje vláda ČR,
- b) koordinování realizace vládou schválené koncepce,
- c) zabezpečování finanční podpory sportu ze státního rozpočtu,
- d) vytváření podmínek pro státní sportovní reprezentaci, pro přípravu sportovních talentů, pro rozvoj sportu pro všechny, pro sport zdravotně postižených občanů,
- e) antidopingový program, organizace a kontrola jeho uskutečňování,
- f) schvalování akreditace vzdělávacích zařízení působících v oblasti sportu,
- g) zřizování rezortního sportovního centra a zabezpečení jeho činnosti,
- h) koordinace činnosti rezortních sportovních center Ministerstva obrany a Ministerstva vnitra ČR.“ (Jansa, 2009, str. 283)

Druhý sektor je tvořen spolky, které se zabývají sportovní činností. Na lokální úrovni působí více než 20 000 tělovýchovných jednot a klubů, které zastřešují tyto organizace: Český svaz tělesné výchovy, Sdružení sportovních svazů ČR, Česká asociace sportu pro všechny, Asociace školních sportovních klubů, Autoklub České republiky, Česká obec sokolská, Klub českých turistů, Asociace tělovýchovných jednot a sportovních klubů, Český střelecký svaz, OREL – křesťanská tělovýchovná organizace, Český olympijský výbor. (Jansa, 2009, str. 283)

Třetí sektor je tvořen podnikatelskými záměry v oblasti sportu, např. fitnesscentra, střelnice či školy – plavecké, lyžařské. Tyto služby jsou poskytovány široké veřejnosti a jsou poskytovány za úplatu. (Jansa, 2009, str. 285)

Jak tedy vidíme, v rámci České republiky máme nespočet možností, jak aktivně využívat svůj volný čas. Když se podíváme na první sektor, dalo by se říct, že jde o jakýsi zastřešující sektor. První sektor má totiž ve své kompetenci udělování sportovních akreditací, udělování licencí pro trenérskou činnost a můžeme uvést, že i celkově vzdělávání v oblasti sportu prostřednictvím zřizování škol a jiných vzdělávacích institucí. Právě díky tomuto sektoru existují kvalifikovaní trenéři, skrze něž se sportovní činnost dostává k široké veřejnosti.

Druhý sektor je neméně důležitý. Prostřednictvím klubů, organizací, jednot a jiných spolků, které se zabývají tělesnou činností a sportem je organizován sport i na těch nejnižších úrovních, které si kladou za cíl vhodné trávení volného času nezávisle na věku. V tomto sektoru často působí dobrovolníci, kteří, ač nemají trenérské zkušenosti či neprošli trenérskými kurzy, mají čas a chuť se věnovat dětem i dospělým. Často se stává, že právě díky nim se mladý člověk rozhodne pro sportovní kariéru profesionálního sportovce, trenéra či učitele tělesné výchovy, anebo se alespoň stane následníkem a pokračovatelem svého předchůdce, který ho přivedl ke sportu.

Třetí sektor, ač finančně náročnější, může zapůsobit na širokou veřejnost právě svou atraktivitou. Díky financím, které získají od uživatelů služeb, mají možnosti reklamy a propagace, skrze něž přivádí veřejnost ke sportu. Velkou výhodou zde hraje fakt, že převážná většina zaměstnanců těchto služeb má kvalifikaci a znalosti v oblasti tělovýchovy, sportu, somatologie či výživy, díky čemuž může být cvičení efektivnější.

Všechny tři sektory se vyskytují na lokálních úrovních. Jsou součástí každého města, a v případě sektoru druhého i vesnice. V následující podkapitole se tedy konkrétně zaměříme na město Zlín a jeho okolí.

3.4 Organizace zajišťující sportovní aktivity ve Zlíně a okolí

„Sport má na území Zlínského kraje bohaté tradice, zejména sport organizovaný ve spolcích, který byl a je doposud vnímán jako specifická součást kultury.“ (Zlínský kraj, 2012, str. 1) Tato věta byla použita v Úvodu Analýzy sportovního a tělovýchovného prostředí ve Zlínském kraji a podle níže uvedených dat spojených s organizací sportovních aktivit ve Zlíně a okolí budeme moci jen souhlasit.

Pokud se zaměříme na školská zařízení směřující svou výuku na rozšíření tělesné výchovy, najdeme ve Zlíně a okolí jen jednu střední školu – Gymnázium Zlín, 760 01, náměstí

T. G. Masaryka. Toto gymnázium se zaměřuje na atletiku, basketbal, házenou, plavání a volejbal (Zlínský kraj, 2012, str. 2).

Základních škol je však oproti středním školám více. Ve Zlíně je jich pět, přičemž se každá škola liší svým zaměřením:

- ZŠ Zlín, Štefánikova 4/2701, 760 01 Zlín, má třídy s kmenovými sporty atletika, lední hokej a plavání,
- ZŠ Zlín, Česká 4787, 760 01 Zlín, se zaměřuje na basketbal,
- ZŠ Zlín, Havlíčkovo nábř. 2567, 760 01 Zlín, má třídy se zaměřením na fotbal a gymnastiku,
- ZŠ Zlín, Křiby 4788, 760 01 Zlín, se specializuje na házenou,
- ZŠ Zlín, Okružní 4685, 760 01 Zlín, je zaměřená na volejbal (Zlínský kraj, 2012, str. 3).

Ze zaměření škol vidíme, že se zlínské školy soustředí především na kolektivní sporty – lední hokej, basketbal, fotbal, házená, volejbal.

Školská zařízení však nejsou jediná, která mohou poskytnout tělesnou přípravu. Možnosti sportovního využití poskytují ve Zlíně i Střediska pro volný čas dětí a mládeže, mezi něž patří:

- ASTRA DDM, Tyršovo nábřeží 801, 760 01 Zlín, která nabízí historický šerm, capoeira, belliani, country tance, aerobic, orientační běh, gymnastickou přípravu, sportovní gymnastiku, turistiku, sebeobranu Jiu Jitsu, badminton, plavecký kroužek, cyklistický kroužek, klub geocachingu, bowling, trampolíny a jógu pro děti (ASTRA, 2014),
- DDM Sluníčko, tř. Osvobození 168, 765 02 Otrokovice, které se zaměřuje na combat, florbal, futsal, geocaching, historický šerm, jachting, jezdecký klub, mažoretky, různé druhy tanců a sportovní hry (DDM Sluníčko, 2013/2014),
- DDM Matýsek Napajedla, Komenského 268, 763 61 Napajedla, jenž zprostředkovává tyto zájmové kroužky zabývající se sportovní výchovou – moderní tanec, pěší turistika, házená, košíková, odbíjená, stolní tenis, šachy, bojová umění, střelba (Zlínský kraj, 2012, str. 14) a
- DDM Zvonek, Slušovská 813, 763 12 Vizovice, které nabízí dětem orientální tance, florbal, gymnastiku, aerobik, házenou, zumbu a kynologický kroužek (DDM Zvonek, 2013/2014).

V rámci DDM vidíme, že se zde často objevují sporty zaměřující se na sebeobranu a bojová umění, dále na turistiku, různé druhy tanců a na kolektivní sporty.

Dalšími spolky, které zajišťují tělesnou výchovu a sport, jsou občanská sdružení. V rámci občanských sdružení se ve Zlíně a okolí nacházejí tyto asociace – AŠŠK, ATJSK, Autoklub České republiky, Česká asociace sportu pro všechny, Česká obec sokolská, Český střelecký svaz, Český svaz tělesné výchovy, Klub českých turistů, Orel, Sdružení technických sportů a činností ČR (Zlínský kraj, 2012, str. 28). „Největší procentuální podíl ve věku 3 – 19 let k celkovému počtu základny mají ve Zlínském kraji občanská sdružení Orel, Klub českých turistů ČR a Česká obec sokolská.“ (Zlínský kraj, 2012, str. 46)

Celková nabídka sportu ve Zlíně je uvedena na internetových stránkách města Zlína (2009a) a zahrnuje bazény a veřejná koupaliště, multisportovní kempy, sportovní zařízení, sportovní kluby, jezdecké kluby a ranče a lanová centra.

Rozebereme-li si jednotlivé oblasti, zjistíme, že se ve Zlíně a okolí nachází Městské lázně Zlín, Koupaliště „Zelené“ v Bartošově čtvrti, Koupaliště Panorama, Koupaliště v Loukách, Koupaliště u Hotelu Lázně Kostelec, Městské koupaliště Bařov – Otrokovice, Rekreační středisku Štěrkoviště a Přírodní koupaliště Pahrbek – Napajedla (Město Zlín, 2012).

Do multisportovních kempů řadíme Sportovní areál Zelené a Tenisový a fotbalový areál Vršava (Město Zlín, 2009b).

Sportovní zařízení zahrnují atletický stadion, volejbalový areál, kurty na beachvolejbal, výše zmíněná koupaliště, fotbalový areál, tenisový areál, spinningové centrum Schwinn Maty, motokárová dráha, Paintball Aréna Zlín, sokolovna, orlovna, lyžařský umělý svah, squash, lanové centrum, Laser Aréna Zlín, Lezecké centrum Vertikon, Galaxie, Sportovní hala Euronics a Zimní stadion Ludka Čajky (Město Zlín, 2013a).

Sportovní kluby působící v této oblasti jmenujeme pro jejich velké množství v příloze č. 1. (Město Zlín, 2013b).

Jezdecké kluby a ranče jsou ve Zlíně a okolí zaštitěny prostřednictvím Ikara, s.r.o, Meadow Ranch, JK Nížina Zlín, Ranč Na Vyhlídce, Jezdecký klub Krásno Chrámečné, Ranch Lucky Valley, Stáj Mevrin, Biofarma Březová, Ranč v sedle (Město Zlín, 2013c).

Lanová centra jsou pouze dvě – Lanové centrum C.V.AK. a Lanáček – dětský koutek Zoo Zlín (Město Zlín, 2011).

Z tohoto výčtu jak sportovních zařízení, tak organizací a spolků zajišťujících sportovní činnost v rámci města Zlín a jeho okolí lze vidět, že sport zde má velké zázemí. V tomto městě a jeho okolí můžeme spatřit různorodé sportovní aktivity, které zahrnují jak sporty zimní, tak letní, a také sporty kolektivní i individuální.

3.5 Soudobá mládež a sport

Vztah současné mládeže ke sportovním aktivitám je předmětem mnoha nejrůznějších výzkumů.

Výzkum provedený H. Říhovou o Postavení sportu u mládeže a vlivu sportovního marketingu například zjistil, že nejoblíbenějšími sporty u mladých lidí (15-30 let) jsou lední hokej, tenis, fotbal, atletika, volejbal, basketbal, florbal a házená. (Sportbiz, 2012) Jsou to tedy především sporty kolektivní. Dále tento výzkum uvádí zjištěnou skutečnost, že téměř polovina mladých lidí sport sleduje prostřednictvím médií denně a stejný počet mladých lidí sportuje aktivně. (Sportbiz, 2012)

Další výzkum, který byl na poli sportu a mládeže vykonán, byl o zdraví a životním stylu dětí a školáků. Tento výzkum, který se stal Národní zprávou o zdraví a životním stylu dětí a školáků byl uskutečněn v roce 2010 „na základě mezinárodního výzkumu uskutečněného v roce 2010 v rámci mezinárodního projektu „Health Behaviour in School-aged Children: WHO Collaborative Cross-National study (HBSC).““ (HBSC, 2010, str. 5) Výzkum uvádí jako svá klíčová zjištění například ta, že školáci mají nedostatečnou pohybovou aktivitu, dále, že dívky vykazují pokles pohybové aktivity s přibývajícím věkem, či že 5% z dotazovaných školáků sleduje televizi 6 a více hodin. Co se týče doby strávené u počítače, výzkum uvádí, že dívky tráví čas užíváním počítače méně často jak chlapci. (HBSC, 2010, str. 68)

Třetí výzkum, který v rámci bakalářské práce uvedeme, je výzkum nazvaný „Rodiče, děti a sport, aneb jak se vyrábí „organizovaný“ sportovec?“ provedený J. Tučkem. Tento výzkum se zabýval zjištěním, co ovlivňuje výběr sportu u dětí. Z výsledků vyplynulo, že nejčastěji výběr záleží na samotném přání dítěte, a naopak vliv školy je v tomto směru zcela mizivý. Dále z výzkumu plyne, že fotbal je považován za nejlevnější sport, ale vesměs ve výběru sportu pro dítě nehrají finance největší roli. Největší roli hraje časová náročnost, jak vyplývá ze zprávy. (Sportbiz, 2012)

Z těchto výzkumů, které byly provedeny a o kterých se zde zmiňujeme, vidíme, že co se týče oblíbenosti sportů, pohybujeme se zejména na poli kolektivních sportů. Výběr daného sportu závisí v první řadě na samotném dítěti a ne na jeho rodičích, kteří ho však limitují časem, který musí sami vynaložit. Pokud se však zaměříme na celkovou populaci dětí a školáků, je zde značný pokles výkonu fyzické aktivity v závislosti s přibývajícím věkem, což by mohlo mít příčinu ve vzrůstající influenci počítačů, neboť počítače jsou postupně implementovány do volného času dětí.

4 SHRUTÍ TEORETICKÉ ČÁSTI

Teoretická část je rozdělena na tři kapitoly, které se dále větví na jednotlivé podkapitoly pro lepší přehlednost v textu.

V rámci první kapitoly jsme se věnovali vymezení volného času. Zde jsme uvedli, že vymezení volného času je značně subjektivní, ale nejvíce se k vymezení blíží definice od Průchy (2009b, str. 341), která uvádí, že „volný čas je doba, která zůstane z 24 hodin běžného dne po odečtení času věnovaného práci, péči o rodinu a domácnost, péči o vlastní fyzické potřeby (včetně spánku).“ Dále jsme se věnovali funkcím volného času a jeho historií. Poslední podkapitola první kapitoly se zabývala volnočasovými aktivitami, mezi něž patří i sport a s nimi spjaté sportovní aktivity nejrůznějšího druhu.

Kapitola druhá vymezila adolescenta z pohledu vývojové psychologie, neboť právě na něj je výzkum provedený ve druhé části bakalářské práce zaměřen. Tato kapitola byla obohacena o pohled na adolescenta jako na sportovce, který je díky svému věku velmi specifickým sportovcem. Jak jsme uvedli, jedná se zde o spojení maximální fyzické výkonnosti s minimálními zkušenostmi a psychickou zralostí, které hrají ve sportu významnou roli.

Třetí kapitola se zabývala již samotným sportem, jeho definicí, funkcemi a úlohami. V rámci této kapitoly jsme si vyjmenovali, podle jakých kritérií se sportovní odvětví dělí, jakými znaky je současný sport vystihován (např. komercializace či masovost) a následně jaká sport přináší pozitiva. Mezi pozitiva jsme především uvedli nejen zlepšení fyzického stavu, ale i stavu psychického, kdy se člověk díky sportu učí pravidlům fair play. Dále jsme se věnovali organizaci sportu v České republice, která je vedena zejména třemi sektory – MŠMT, spolky zabývajícími se sportovní činností a podnikatelskými záměry v oblasti sportu a organizacemi, které se v současné době vyskytují ve Zlíně a jeho okolí. Závěr třetí kapitoly byl věnován výzkumům, které se zabývají sportem a mládeží a díky kterým si můžeme, samozřejmě s nadhledem, udělat obrázek o současné mládeži a jejím vztahu ke sportovním aktivitám. Z těchto výzkumů především plyne, že děti méně sportují, vybírají si kolektivní sporty a spíše než finance jim ve výkonu sportů brání čas.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

5 DESIGN VÝZKUMNÉHO ŠETŘENÍ

5.1 Cíle výzkumu

Hlavním cílem empirické části bakalářské práce je zjištění, jak jsou sportovní aktivity oblíbené ve volném čase studentů středních škol.

Mezi dílčí cíle empirické části bakalářské práce patří:

1. zjistit preferované volnočasové aktivity,
2. zjistit, jestli se studenti věnují sportování častěji, méně často nebo stejně často jako na základní škole,
3. zjistit, frekvenci výkonu sportovní aktivity,
4. zjistit organizovanost studentů prostřednictvím sportovních klubů,
5. zjistit sledovanost sportovního dění prostřednictvím médií (internet, TV, rádio, noviny atd.),
6. zjistit preferované sportovní odvětví studentů,
7. zjistit překážky bránící studentům ve sportování,
8. zjistit, jestli se studenti věnují sportování častěji, méně často nebo stejně často jako na základní škole v závislosti na pohlaví,
9. zjistit frekvenci sportování v závislosti na pohlaví studentů,
10. zjistit překážky bránící studentům ve sportování s ohledem na jejich bydliště.

Na základě formulování dílčích cílů bakalářské práce byl sestaven dotazník, a to tak, abychom byli schopni vyhodnotit data, která by splňovala jednotlivé cíle.

5.2 Hlavní výzkumná otázka a dílčí výzkumné otázky

Hlavní výzkumná otázka:

Jsou sportovní aktivity oblíbené u studentů středních škol v rámci jejich volného času?

Dílčí výzkumné otázky:

1. Jaké volnočasové aktivity studenti preferují?
2. Věnují se studenti častěji, méně často nebo stejně často sportování jako na základní škole?
3. Jaká je frekvence výkonu sportovní aktivity studentů?
4. Jsou studenti členy sportovních klubů?
5. Sledují studenti sportovní dění prostřednictvím médií?
6. Které sportovní odvětví studenti preferují?
7. Jaké překážky brání studentům ve sportování?
8. Věnují se studenti častěji, méně často nebo stejně často sportování jako na základní škole v závislosti na pohlaví?
9. Sportují častěji muži nebo ženy?
10. Jaké překážky brání respondentům ve sportování v závislosti na místě jejich bydliště?

5.3 Hypotézy

H1: Muži si ponechávají sportovní aktivity vykonávané ve volném čase s příchodem na střední školu častěji než ženy.

H2: Muži se věnují sportovním aktivitám častěji než ženy

H3: Respondenti žijící ve městě mají menší problémy s vykonáváním sportovní aktivity než respondenti žijící na venkově.

5.4 Popis výzkumného souboru

V rámci empirické části bakalářské práce jsme se záměrným výběrem zaměřili na studenty středních škol. Tento soubor byl zúžen na studenty státních středních škol ve Zlíně tak, že jsme si vybrali čtyři státní střední školy s různým studijním zaměřením. Co se týče zaměření, jednalo se o státní střední školy s ekonomickým, zdravotním, technickým a všeobecným zaměřením. V rámci výzkumného šetření byli nejprve osobně osloveni ředitelé daných státních středních škol, díky kterým nám bylo dovoleno oslovit vždy jednu třídu studentů jejich školy. Celkem byly osloveny 4 třídy studentů středních škol, tj. 107 studentů.

5.5 Metody získávání dat

Výzkumné šetření je kvantitativně orientované. Jako výzkumnou metodu sběru dat jsme si zvolili dotazník (viz. Příloha 2). Dotazník byl sestaven na základě teoretické části bakalářské práce a zaměřuje se nejprve na otázky demografické a následně na otázky zjišťovací v oblasti volnočasových aktivit a sportu. Dotazník se skládá z 10 otázek, z nichž 6 je uzavřených, 1 polouzavřená, 1 stupnicová, 1 výčtová a 1 výběrová polytomická.

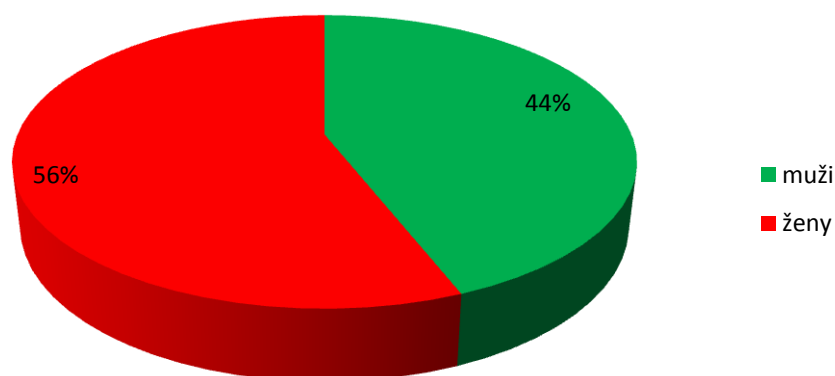
Dotazník bude vyhodnocován na základě získaných dat, a to jak na popisné úrovni, tak pomocí Testu dobré schody Chí-kvadrát pro kontingenční tabulku. U Testu dobré schody Chí-kvadrát pro kontingenční tabulku bude při odmítnutí nulové hypotézy, a tedy přijetí hypotézy alternativní, použito Znaménkové schéma pro kontingenční tabulku. Toto schéma bude použito proto, abychom zjistili, „ve kterém poli kontingenční tabulky se vztah projevuje a jak jej můžeme interpretovat“ (Chráška, 2007, str. 79).

Při vyhodnocování dat budeme pracovat s programem Microsoft Excel a data budou graficky znázorněna pomocí prostorových výšečových a prostorových sloupcových grafů.

6 ANALÝZA A INTERPRETACE VÝSLEDKŮ VÝZKUMU

6.1 Demografické charakteristiky výzkumného souboru

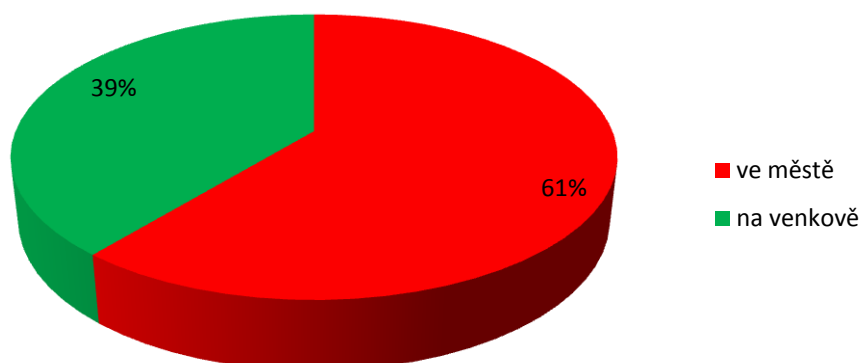
Rozvrstvení studentů dle pohlaví

Graf 1: Rozvrstvení studentů dle pohlaví

Jak jsme uvedli výše, v rámci dotazníkového šetření bylo osloveno 121 studentů, z nichž řádně vyplnilo předložený dotazník 107 studentů. Tento výzkumný soubor se skládá ze 47 (44%) mužů a 60 (56%) žen, což je znázorněno pomocí výše uvedeného prostorového výsečového Grafu 1.

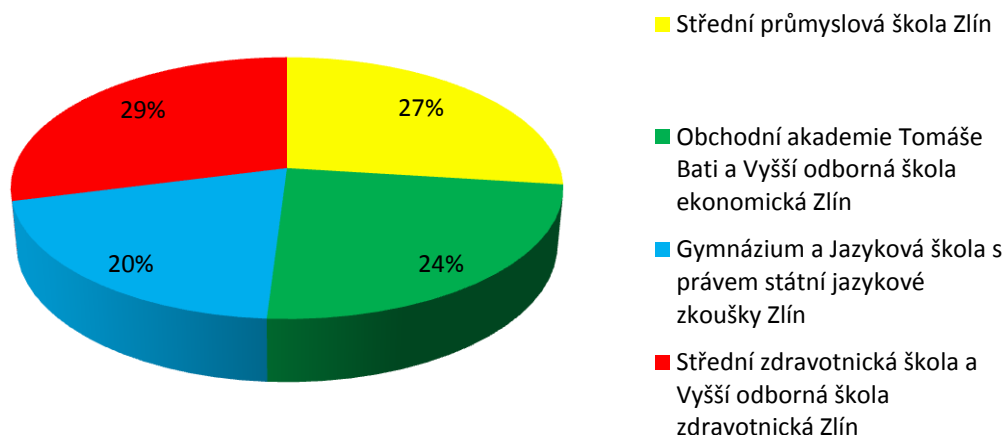
Rozvrstvení studentů dle bydliště

Graf 2: Rozvrstvení studentů dle bydliště

Otázka č. 2 se týkala místa bydliště studentů. Z výzkumu bylo zjištěno, že z celkového počtu 107 studentů bydlí ve městě 65 (61%) studentů a zbylých 42 (39%) studentů žije na venkově. Na prostorovém výsečovém Grafu 2 vidíme grafické zobrazení rozvrstvení studentů.

Rozvrstvení studentů dle střední školy, kterou studují

Graf 3: Rozvrstvení studentů dle střední školy, kterou studují

Otázka č. 3 zjišťovala, jakou státní střední školu studenti studují. Tímto jsme také zjistili, jaké oborové zaměření studenti studují. Počet studentů účastnících se výzkum ze Střední školy průmyslové Zlín bylo 29 (27%), z Obchodní akademie Tomáše Bati a Vyšší odborné školy ekonomické Zlín 26 (24%), z Gymnázia a Jazykové školy s právem státní jazykové zkoušky Zlín se výzkumu zúčastnilo 21 (20%) studentů a ze Střední zdravotnické školy a Vyšší odborné školy zdravotnické Zlín bylo 31 (29%) studentů. Tyto informace jsou vyobrazeny pomocí prostorového výsečového Grafu 3.

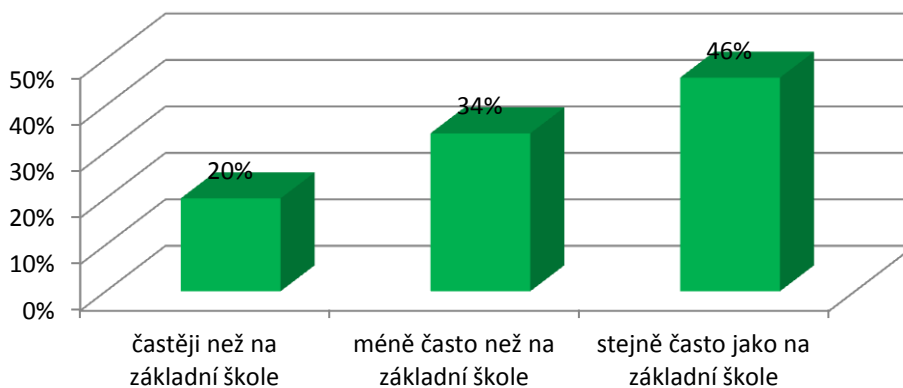
6.2 Zjišťovací otázky týkající se oblíbenosti sportovních aktivit ve volném čase

Graf 4: Oblíbenost volnočasových aktivit na stupnici od 1 - 10

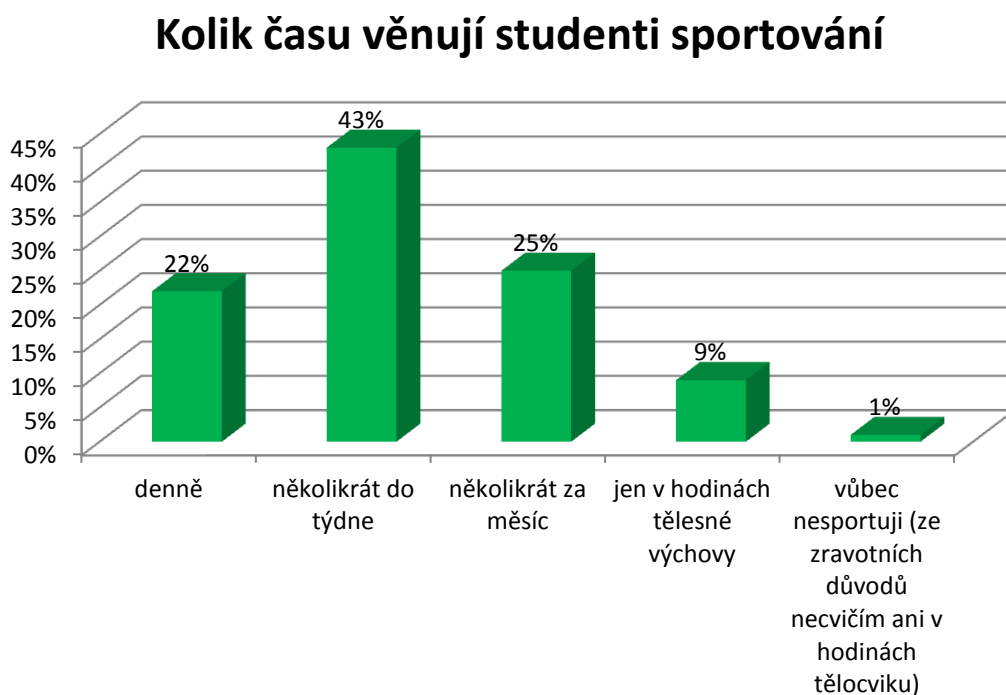
V otázce č. 4 jsme nechali studenty seřadit různorodé volnočasové aktivity na stupnici od 1 – 10, kdy 1 znamenalo nejoblíbenější a 10 nejméně oblíbenou aktivitu prováděnou ve volném čase. V grafu 4 vidíme, že v průměru byly volnočasové aktivity řazeny následovně: 1. poslouchání muziky, 2. sport, 3. surfování na internetu, 4. sledování televizních pořadů, 5. hraní her na PC, 6. tanec, 7. vaření, 8. čtení knih, 9. kreslení, malování, 10. hraní na hudební nástroj. Z tohoto zjištění plyne, že nejoblíbenější volnočasovou aktivitou je poslouchání muziky, a volnočasovou aktivitou, která je nejméně oblíbená, je hraní na hudební nástroj. Sport se umístil jako druhý.

Jak často se věnují studenti sportu v porovnání se základní školou

Graf 5: Jak často se věnují studenti sportu v porovnání se základní školou

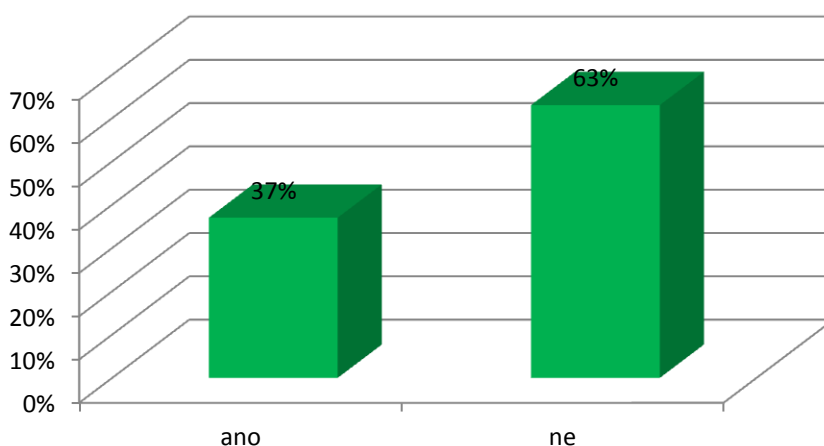
Otázka č. 5 zjišťovala, zda studenti tráví sportovní aktivitou svůj volný čas častěji, méně často anebo stejně často jako tomu bývalo v době, kdy chodili na základní školu. Z výsledku, který je graficky znázorněn pomocí prostorového sloupcového grafu 5, vyplynulo, že 49 (46%) studentů sportuje stejně často, jak na základní škole, 36 (34%) studentů věnuje méně času sportování, než tomu bylo na základní škole, a zbylých 22 (20%) studentů se začalo s příchodem na střední školu věnovat sportování více.

Graf 6: Kolik času věnují studenti sportování

Otázka č. 6 se věnovala konkrétněji otázce trávení volného času sportem. Studenti uvedli, že denně se věnuje sportu 23 (22%) studentů, několikrát do týdne 46 (43%) studentů a několikrát za měsíc 27 (25%) studentů. 10 (9%) studentů uvedlo, že sportují jen v hodinách tělesné výchovy a 1 (1%), že nesportuje vůbec. Tyto skutečnosti jsou zobrazeny pomocí prostorového sloupcového grafu 6.

Členové sportovního klubu

Graf 7: Členové sportovního klubu

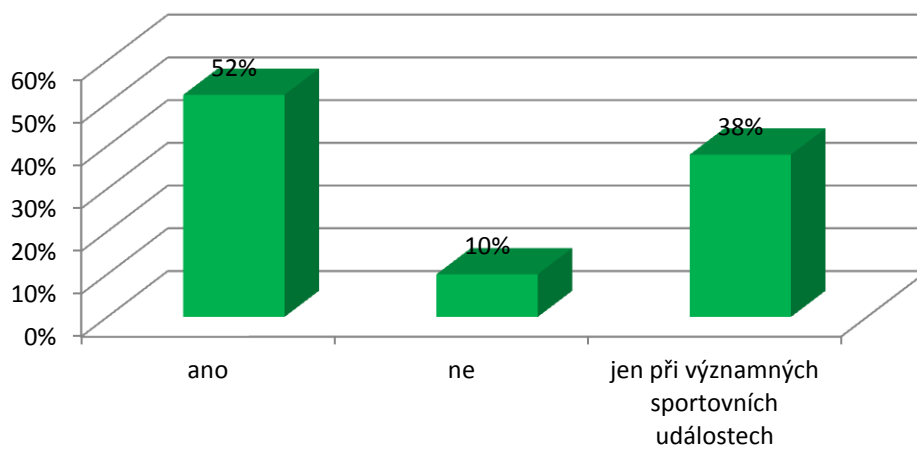
Otázka č. 7 byla zaměřena na členství ve sportovním klubu. Zjišťovali jsme, jestli jsou studenti členy nějakého sportovního klubu či nikoliv. Z výzkumného vzorku není členem sportovního klubu 67 (63%) studentů. 40 (37%) zbylých studentů odpovědělo, že jsou členové sportovního klubu (viz. Graf 7). Těchto 40 (37%) studentů uvedlo různé sportovní kluby, které jsme pro větší přehlednost seřadili v tabulce 1 podle zaměření. Podle této tabulky je zřejmé, že se nejčastěji studenti stávají členy tělovýchovných jednot, fotbalových klubů a sportovních klubů.

Hokejové kluby	HC PSG Zlín, HC Zlín
Tělovýchovné jednoty	TJ Sokol Luhačovice, TJ Sokol Želechovice, TJ Sokol Prakšice, TJ Sokol Zlín, TJ Sokol Mladcová, TJ Sokol Šarovy, Sokol
Sbory dobrovolných hasičů	Dobrovolní hasiči, SDH Valašské Příkazy
Jezdectví	Jezdecký klub, Jezdecký oddíl Václav Fiala
Fotbalové kluby	FC Brumov, FC Viktoria Otrokovice, FC Viktoria Otrokovice, FC Malenovice, FC Fastav Zlín, Fotbalový klub
Plavání	Zlínský plavecký klub, Oceán pro potápění

Sportovní kluby	SK Louky, Sportovní klub Březnice, AK Zlín, TK Fortuna Zlín, SK Bařov, Aerobik klub Zlín, Lukostřelecký klub Zlín, Handball club Zlín, Golf klub Kostelec, SKB Zlín
Ostatní	Tenshin DOJO AIKIDO, Downhill team SBT Fryšták, Kickbox, DDM Astra Florbal, WBS, SPDH, Planltoni Kroměříř futsal, Beat Up, Lezecký oddíl,

Tabulka 1: Uváděné sportovní organizace a kluby

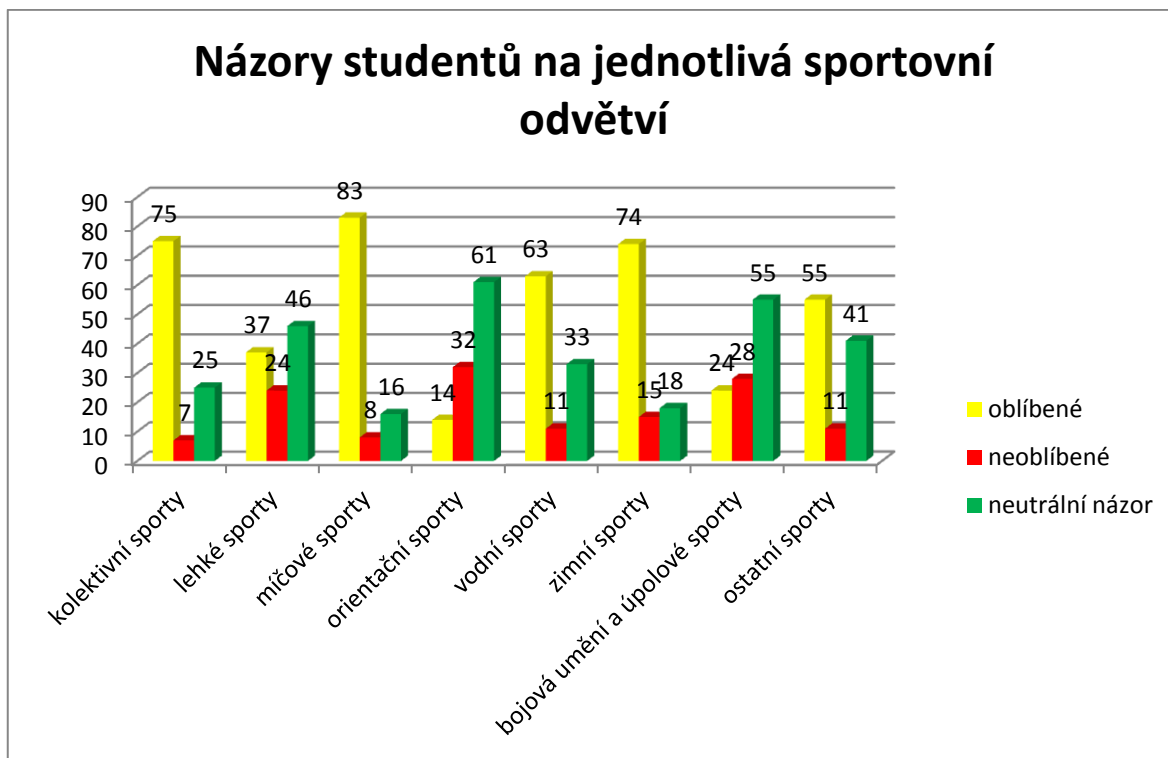
Sledovanost sportu prostřednictvím médií

Graf 8: Sledovanost sportu prostřednictvím médií

Otázka č. 8 zjišťovala, zda daní studenti sledují sport prostřednictvím médií, tj. televize, novin, internetu, rádia aj, či sport sledují jen při významných sportovních událostech, tj. Olympijské hry, mistrovství aj, anebo vůbec sport v médiích nesledují. Z výsledků výzkumu vyplynulo, že 55 (52%) studentů sport sleduje pravidelně, 41 (38%) studentů sleduje sport jen při významných událostech a 11 (10%) studentů odpovědělo, že sport v médiích nesleduje vůbec. Tyto skutečnosti, jsou znázorněny pomocí prostorového sloupcového grafu 8.

Podle tohoto výsledku soudíme, že v rámci výzkumného vzorku studenti sledují sport prostřednictvím médií, a to ať už pravidelně, či jen při významných sportovních událostech.

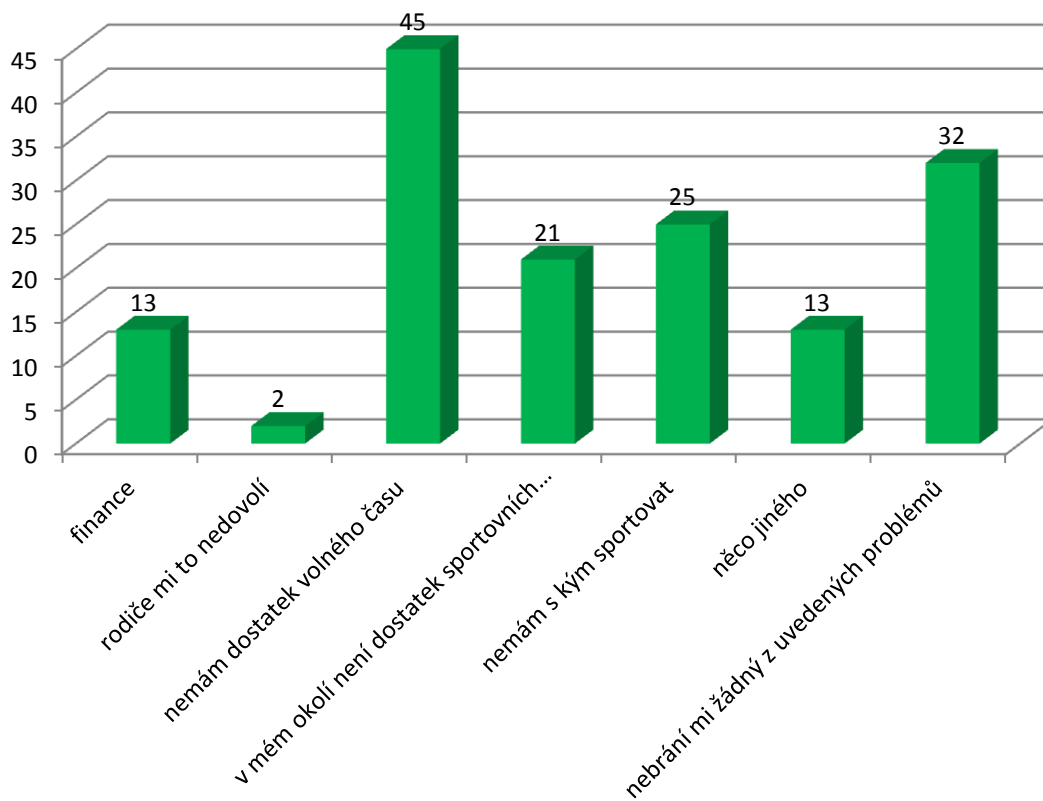

Graf 9: Názory studentů na jednotlivá sportovní odvětví

Otázka č. 9 se ptala na názor studentů na jednotlivá sportovní odvětví. Možnosti odpovědí byly: oblíbené, neoblíbené, neutrální názor (viz. Graf 9). Pomocí výzkumu bylo zjištěno, že kolektivní sporty jsou oblíbené pro 75 studentů, neoblíbené jsou u 7 studentů a 25 studentů zaujímá vůči kolektivním sportům neutrální názor. Na lehké sporty má neutrální názor 46 studentů, 24 studentů uvedlo, že jsou lehké sporty pro ně neoblíbené a 37 studentů uvádí lehké sporty jako oblíbené sportovní odvětví. Míčové sporty jsou oblíbené u 83 studentů, 8 studentů toto odvětví oblíbené nemá a 16 studentů má neutrální názor. Na orientační sporty má 61 studentů neutrální názor, 32 studentů toto sportovní odvětví nemá rádo a pro 14 studentů jsou tyto sporty oblíbené. U vodních sportů studenti uvedli, že 63 z nich má toto odvětví rádo, 11 z nich že ne a 33 má neutrální názor. Zimní sporty jsou oblíbené u 74 studentů, pro 15 studentů jde o neoblíbené sportovní odvětví a 18 studentů zaujímá neutrální názor. Odvětví bojových a úpolových sportů má rádo 24 studentů, 28 zaujímá negativní názor a zbylých 55 studentů se vyslovilo k neutrálnímu názoru. Co se týká ostatních sportovních odvětví, pro oblíbené bylo 55 studentů, pro neoblíbené 11 a pro neutrální bylo 41 studentů.

Z těchto výsledků je patrné, že nejoblíbenějšími sportovními odvětvími se staly míčové sporty (83), kolektivní sporty (75), zimní sporty (74) a vodní sporty (63). Mezi nejméně oblíbené sportovní odvětví patří u studentů orientační sporty (32) a bojová umění a úpolové sporty (28).

Překážky bránící studentům ve sportování

Graf 10: Překážky bránící studentům ve sportování

Otázka č. 10 se ptala studentů, co jim brání v tom, aby mohli sportovat. U této položky byla možnost více odpovědí. První odpověď, finance, zvolilo 13 studentů. Druhou odpověď, rodiče mi to nedovolí, zaškrtili 2 studenti. Třetí odpověď, nemám dostatek volného času, uvedlo 45 studentů. Čtvrtou odpověď, v mém okolí není dostatek sportovních příležitostí, zvolilo 21 studentů. 25krát byla zaškrtnuta odpověď pátá, nemám s kým sportovat. Něco jiného, čili odpověď šestou, uvedlo 13 studentů, a 32krát byla uvedena odpověď sedmá, tj. nebrání mi žádný z uvedených problémů. Mezi jiné důvody, které brání studentům ve sportování, uvedli studenti následující odpovědi: zdravotní stav, nezájem, kolektiv, kouření, únava ze školy. Výše uvedené skutečnosti jsou znázorněny pomocí prostorového sloupcového grafu 10.

Z výsledků plyne, že hlavním problémem, který brání studentům ve sportování, je nedostatek volného času. Naopak nejmenším problémem jsou rodiče, kteří by zakazovali studentům sportovat.

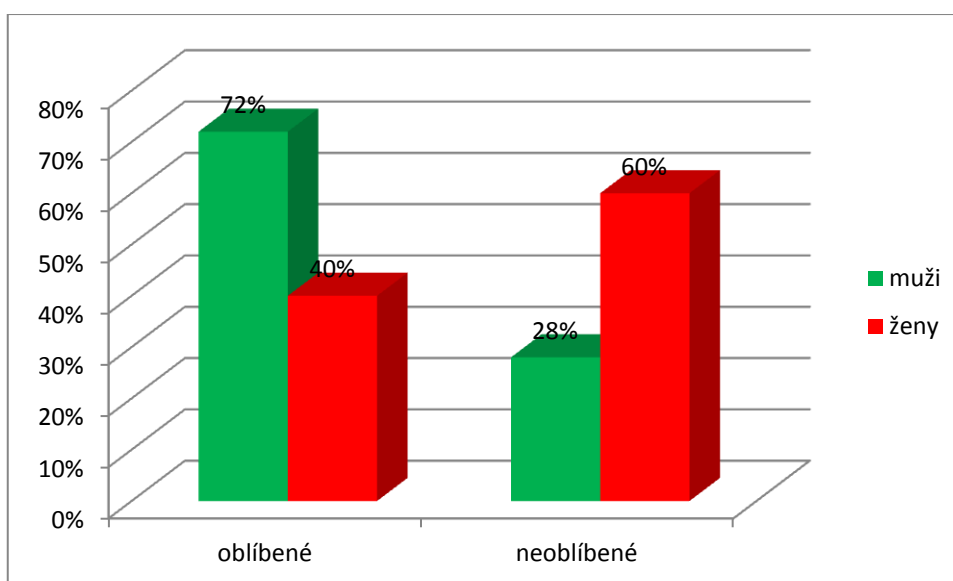
6.3 Oblíbenost sportovních aktivit

Abychom mohli určit, zda jsou sportovní aktivity u studentů středních škol oblíbené, stanovili jsme si tři kritéria, která museli splňovat:

1. uvedení volnočasové aktivity sport do pátého místa v rámci stupnice 1 - 10,
2. uvedení výkonu sportovní aktivity denně nebo několikrát do týdne,
3. uvedení, že sledují sport prostřednictvím médií pravidelně nebo v době významných sportovních událostí.

Tato kritéria byla zvolena na základě předpokladu, že jedinec, který nemá rád sport, ho nezařazuje do první poloviny z nabídnutých možností. V případě, že by položku uvedl v první polovině z důvodů neoblíbenosti zbývajících aktivit, vyřazovací položkou by se stalo druhé kritérium, kdy neočekáváme, že jedinec vykonává aktivitu považující za neoblíbenou vícekrát do týdne, či dokonce denně. I zde se nabízí možnost, že jedinec uvede, že aktivitu vykonává několikrát do týdne, neboť ji sice nepovažuje za oblíbenou, ale považuje ji za nezbytnou pro udržení fyzické zdatnosti. K vyřazení takovéto možnosti slouží třetí kritérium, kdy předpokládáme, že jedinec, který nemá rád sport, obvykle netráví svůj volný čas sledováním sportovního dění.

Tato kritéria byla sledována u všech studentů, tj. 107. Z tohoto množství splnilo podmínky kritérií 58 studentů (54%). Z těchto 58 studentů bylo 34 (72%) mužů a 24 (40%) žen (viz. Graf 11).

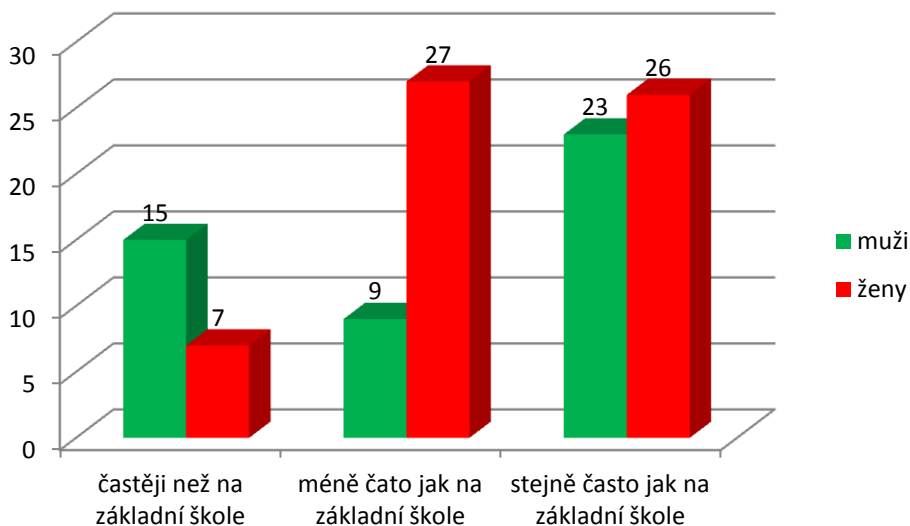

Graf 11: Oblíbenost sportovních aktivit v závislosti na pohlaví

Z tohoto zjištění vyplývá, že sledovaní studenti mají rádi sportování ve volném čase. Pokud se podíváme na rozdíl v oblíbenosti sportovních aktivit dle pohlaví respondentů, je zřejmé, že sportovní aktivity ve volném čase spíše preferují muži než ženy.

7 ANALÝZA VÝSLEDKŮ NA VZAHOVÉ ÚROVNI

7.1 Vztah pohlaví a frekvence výkonu sportovních aktivit v porovnání se základní školou

Graf 12: Vztah pohlaví a frekvence výkonu sportovních aktivit v porovnání se základní školou

Graf 12 ukazuje rozdílnost odpovědí mužů a žen na tutéž otázku, která se ptala, jak často respondenti sportují v porovnání se základní školou. Odpověď častěji než na základní škole udalo 15 mužů a 7 žen, odpověď méně často jak na základní škole uvedlo 9 mužů a 27 žen a 23 mužů a 26 žen uvedlo, že se věnují sportu stejně často jako na základní škole.

H₁₀: Frekvence sportovních aktivit se po přestupu na střední školu liší v závislosti na pohlaví respondentů.

H_{1A}: Frekvence sportovních aktivit se po přestupu na střední školu neliší v závislosti na pohlaví respondentů.

	častěji než na základní škole	méně často jak na základní škole	stejně často jak na základní škole	Σ
muži	15 (9,7)	9 (15,8)	23 (21,5)	47
ženy	7 (12,3)	27 (20,2)	26 (27,5)	60
Σ	22	36	49	107

Tabulka 2: Kontingenční tabulka pro vztah pohlaví a frekvencí sportovního výkonu v porovnání se základní školou

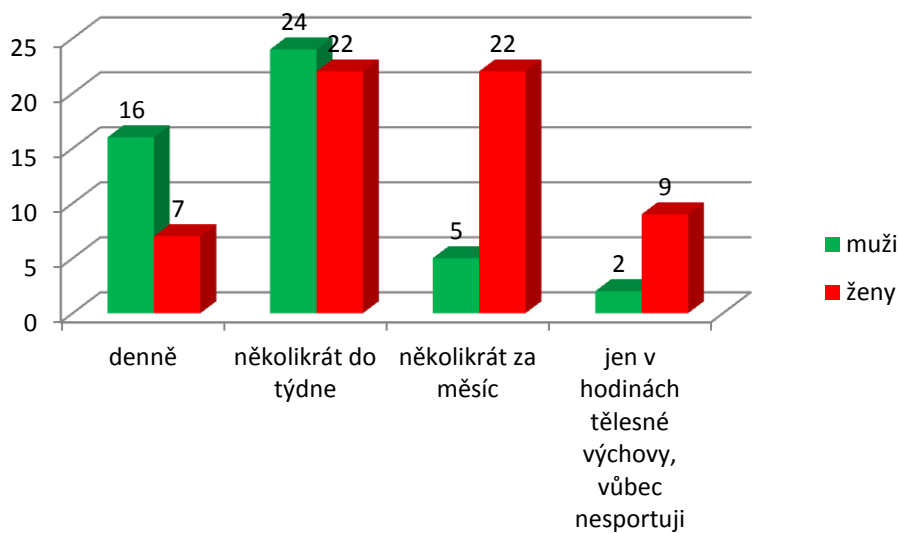
Na základě vypočítané hodnoty testového kritéria $\chi^2 = 10,6$ s porovnáním kritické hodnoty testového kritéria $\chi^2_{0,05}(2) = 5,991$ zjišťujeme, že vypočítaná hodnota je vyšší, a proto je možno odmítnout nulovou hypotézu. Mezi četnostmi odpovědí na obě uvedené otázky je statisticky významný rozdíl, a proto můžeme říci, že je rozdíl mezi častostí sportování u mužů a u žen v porovnání se základní školou.

	častěji než na základní škole		méně často jak na základní škole		stejně často jako na základní škole	
muži	1,800	0	-1,856	0	0,356	0
ženy	-1,615	0	1,683	0	-0,327	0

Tabulka 3: Znaménkové schéma pro vztah pohlaví a frekvencí sportovního výkonu v porovnání se základní školou

Ke zjištění, kde statisticky významný rozdíl je, jsme použili znaménkové schéma pro kontingenční tabulku. Pro konstrukci znaménkového schématu jsme používali testové kritérium z (z -skóre). Z výsledků vyplývá, že ve všech polích není statisticky významný rozdíl mezi pozorovanou četností a četností očekávanou. Pouze u pole muži – méně často jak na základní škole - spatřujeme, že se kritická hodnota normované normální veličiny blíží k 1,96. Toto zjištění můžeme tedy interpretovat tak, že muži zpravidla sportují častěji či stejně často jako na základní škole než ženy, a tedy že si muži spíše udržují sportovní aktivity ve svém volném čase po příchodu na střední školu. Nemáme však jednoznačná data, která by potvrdovala naši věcnou hypotézu, a proto ji zamítáme.

7.2 Vztah pohlaví a frekvencí výkonu sportovní aktivity

Graf 13: Vztah pohlaví a frekvencí výkonu sportovní aktivity

Graf 13 znázorňuje rozdílnost odpovědí mužů a žen na otázku č. 6, která zjišťovala, jak často respondenti vykonávají sportovní aktivitu. Z výsledků vyplývá, že 16 mužů a 7 žen se věnuje sportování denně, 24 mužů a 22 žen sportovní aktivitu vykonává několikrát do týdne, 5 mužů a 22 žen sportuje několikrát za měsíc. Poslední sloupec kvůli nízkému počtu odpovědí studentů slučuje dvě odpovědi – jen v hodinách tělesné výchovy a vůbec nesportuji. Muži, kteří uvedli, že sportují jen v hodinách tělesné výchovy, byli celkem 2, žen bylo 8. Odpověď, že vůbec nesportují, vyplnila pouze jedna žena.

H₂₀: Ve frekvenci výkonu sportovní aktivity není statisticky významný rozdíl podle pohlaví studentů.

H_{2A}: Ve frekvenci výkonu sportovní aktivity je statisticky významný rozdíl podle pohlaví studentů.

	denně	několikrát do týdne	několikrát za měsíc	jen v hodinách tělesné vý- chovy, vůbec nesportuji	Σ
muži	16 (10,1)	24 (20,2)	5 (11,9)	2 (4,8)	47
ženy	7 (12,9)	22 (25,8)	22 (15,1)	9 (6,2)	60
Σ	23	46	27	11	107

Tabulka 4: Kontingenční tabulka pro vztah pohlaví a frekvencí sportovního výkonu

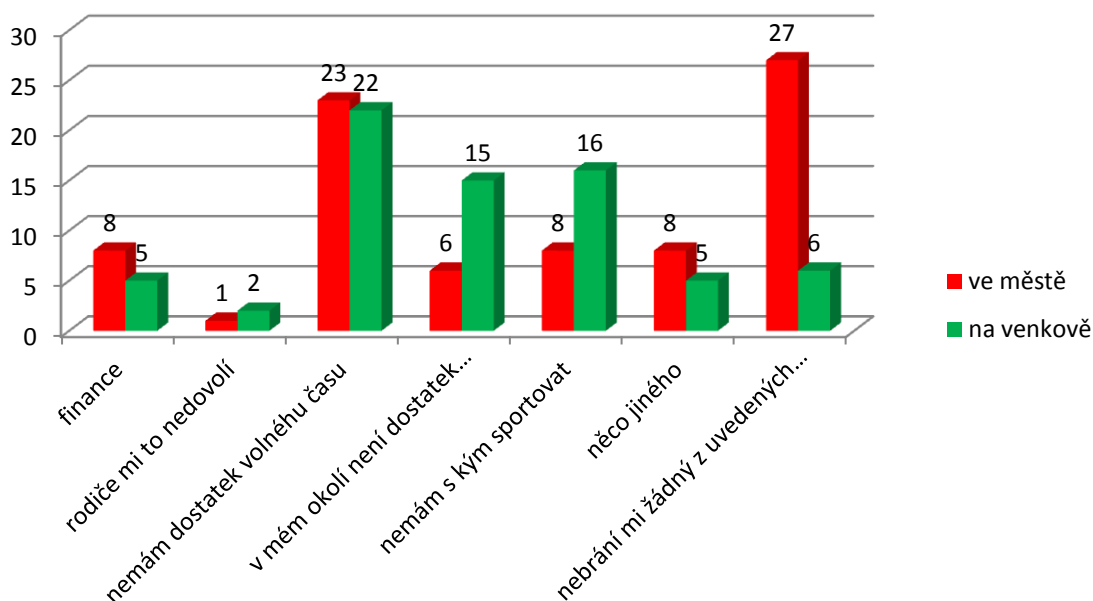
Na základě vypočítané hodnoty testového kritéria $\chi^2 = 16,5$ s porovnáním kritické hodnoty testového kritéria $\chi^2_{0,05}(3) = 7,815$ zjišťujeme, že vypočítaná hodnota je vyšší, a proto je možno odmítnout nulovou hypotézu. Mezi četnostmi odpovědí na obě uvedené otázky je statisticky významný rozdíl, a proto můžeme říci, že je rozdíl mezi frekvencí výkonu sportovní aktivity v závislosti na pohlaví studentů.

	denně		několikrát do týdne		několikrát za měsíc		jen v hodinách tělesné výcho- vy, vůbec ne- sportuji	
muži	1,950	0	0,937	0	-2,112	-	-1,318	0
ženy	-1,751	0	-0,858	0	1,903	0	1,175	0

Tabulka 5: Znaménkové schéma pro vztah pohlaví a frekvencí sportovního výkonu

Pro zjištění, kde se statisticky významný rozdíl objevuje, jsme použili znaménkové schéma pro kontingenční tabulku. Pro konstrukci znaménkového schématu jsme používali testové kritérium z (z -skóre). Z výsledku plyne, že ve všech, kromě jednoho případu, není statisticky významný rozdíl mezi pozorovanou četností a četností očekávanou. V položce muži – několikrát za měsíc - nám vychází, že pozorovaná četnost je významně menší, než četnost očekávaná na hadině významnosti 0,05. Podle tohoto výsledku tedy soudíme, že muži, kteří byli osloveni v rámci dotazníkového šetření, věnují sportovním aktivitám více času nežli ženy. Tuto skutečnost zachycuje i graf 13, který jasně znázorňuje, že muži ve většině případů volili odpověď, že sportují denně nebo týdně.

7.3 Vztah bydliště a překážky bránící studentům ve sportování

Graf 14: Vztah bydliště a překážky bránící studentům ve sportování

Graf 14 znázorňuje odpovědi studentů podle toho, kde bydlí – ve městě, na vesnici – v porovnání s otázkou č. 10, která zjišťovala, co brání studentům ve sportování. Z výzkumu vyplynulo, že 8 lidem z města a 5 lidem z venkova brání finance. Pouze 1 studentovi žijícímu ve městě a 2 studentům z venkova nedovolí sportovat rodiče. 23 studentů z města a 22 studentů z venkova uvedlo, že ke sportování nemají dostatek volného času. 6 studentů žijících ve městě a 15 žijících na venkově uvedlo, že nemají dostatek sportovních příležitostí v rámci svého okolí. 8 studentů z města a 16 z venkova uvedlo, že nemají s kým sportovat. 8 studentů z města a 5 z venkova uvedlo jiný důvod, proč nemohou sportovat, a 27 studentům, kteří žijí ve městě, a 6, kteří žijí na venkově, ve sportování nic nebrání. O jiných důvodech, které studenti uváděli, jsme se již zmiňovali výše.

H₃₀: V četnosti studentů uvádějících důvody bránící ve sportování není statisticky významný rozdíl v závislosti na místě bydliště studentů.

H_{3A}: V četnosti studentů uvádějících důvody bránící ve sportování je statisticky významný rozdíl v závislosti na místě bydliště studentů.

	finance	rodiče mi to nedovolí	nemám dostatek volného času	v mém okolí není dostatek sportovních příležitostí	nemám s kým sportovat	něco jiného	nebrání mi žádný z uvedených problémů	Σ
ve městě	8 (6,9)	1 (1,6)	23 (24)	6 (11,2)	8 (12,8)	8 (6,9)	27 (17,6)	81
na venkově	5 (6,1)	2 (1,4)	22 (21)	15 (9,8)	16 (11,2)	5 (6,1)	6 (15,4)	71
Σ	13	3	45	21	24	13	33	152

Tabulka 6: Kontingenční tabulka pro vztah bydliště a překážky bránící studentům ve sportování

Na základě vypočítané hodnoty testového kritéria $\chi^2 = 21,1$ s porovnáním kritické hodnoty testového kritéria $\chi^2_{0,05}(6) = 12,592$ zjišťujeme, že vypočítaná hodnota je vyšší, a proto je možno odmítnout nulovou hypotézu. Mezi četnostmi odpovědí na obě uvedené otázky je statisticky významný rozdíl, a proto můžeme říci, že je rozdíl v překážkách sportování u respondentů žijících ve městě a u respondentů žijících na venkově.

	finance	rodiče mi to nedovolí	nemám dostatek volného času	v mém okolí není dostatek sportovních příležitostí	nemám s kým sportovat	něco jiného	nebrání mi žádný z uvedených problémů	
ve městě	0,417	-0,476	-0,218	-1,612	-1,399	0,417	2,387	+
na venkově	-0,444	0,508	0,230	1,714	1,486	-0,444	-2,530	-

Tabulka 7: Znaménkové schéma pro vztah bydliště a překážky bránící studentům ve sportování

Abychom zjistili, kde se nachází statisticky významný rozdíl, využili jsme znaménkové schéma pro kontingenční tabulku. Toto schéma jsme vytvořili pomocí testového kritéria z (z-skóre). Z výsledku vyplývá, že kromě dvou polí není statisticky významný rozdíl mezi pozorovanou četností a četností očekávanou. U pole „ve městě – nebrání mi žádný z uvedených problémů“ vychází, že pozorovaná četnost je významně větší, než četnost očekávaná na hladině významnosti 0,05. U pole na „venkově – nebrání mi žádný z uvedených problémů“ vyšlo naopak, že pozorovaná četnost je významně menší, než četnost očekávaná.

na hladině významnosti 0,05. Z těchto výsledků můžeme usuzovat, že respondenti, kteří žijí ve městě, mají spíše více možností, kde se věnovat sportovní aktivitě ve volném čase, než respondenti žijící na venkově.

8 ZÁVĚRY VÝZKUMU

Z výsledků výzkumného šetření vyplývá, že pro studenty středních škol ve městě Zlíně jsou sportovní aktivity vykonávané v jejich volném čase oblíbené. Když se zaměříme na výsledky podle pohlaví, zjistíme, že ve volném čase se sportovním aktivitám spíše věnují muži než ženy. Tento fakt, že se muži věnují sportování více než ženy, má nejspíše kořeny v historii lidstva. Byli to totiž původně muži, kteří se starali o obživu a ochranu rodiny, a tak museli být rychlí a silní, a ženy se spíše zdržovaly v okolí domova a staraly se o děti a domácnost.

Z výsledků výzkumu sice vyplynulo, že jsou sportovní aktivity oblíbené, nestalo se tomu tak ale při porovnání sportu s dalšími volnočasovými aktivitami. V případě komparace se nejoblíbenější aktivitou stalo poslouchání muziky, sport stanul až na druhém místě.

Co se týče sportovních odvětví, tak nejvíce oblíbenými jsou kolektivní sporty, míčové sporty a zimní sporty. Naopak nejméně oblíbenými sporty jsou orientační sporty a bojová umění a úpolové sporty. Z tohoto plyne, že obliba sportovních odvětví je v souladu nejen s celorepublikovým, ale i celosvětovým názorem. Pokud se podíváme na jakékoli žebříčky oblíbených sportů v České republice (viz. kapitola Soudobá mládež a sport), vždy se v první desítce sportů vyskytují takové, jako je fotbal, hokej, tenis či lyžování, a tyto sporty se v celosvětovém měřítku nikterak neliší.

Další zjištění, které výzkum přinesl, je, že 2/3 studentů středních škol se věnuje sportu stejně často, jako na základní škole, nebo dokonce i častěji. Jako pozitivní zjištění můžeme brát i skutečnost, že frekvence výkonu sportovní aktivity se pohybuje u středoškoláků s denní, týdenní či měsíční pravidelností. Jen 1% středoškoláků nesportuje vůbec.

Pokud se zaměříme na sledovanost sportovního dění, z výsledků výzkumného šetření vyplynulo, že se 90% studentů střední školy zajímá o sport prostřednictvím médií ať už pravidelně, či jen v době konání významných sportovních událostí.

Mezi klíčové zjištění, které má následně vliv na praxi, je zjištění překážek bránících studentům střední školy ve sportování. Jako hlavní překážku uváděli studenti nedostatek volného času. Tato příčina může pramenit převážně z přechodu ze základní školy na školu střední, kde jsou na studenty kladeny větší nároky na studium. A dále se překážky, které brání studentům ve sportování, lišily v závislosti na místě bydliště studenta. Zde dospěl výsledek výzkumného šetření k tomu, že lepší podmínky pro sportování mají studenti žijící

ve městě než ti, kteří žijí na venkově. Je to dáno převážně z důvodu lepšího sportovního zázemí ve městech, avšak může se na tom podílet i časová dostupnost a tedy i dopravní infrastruktura.

8.1 Doporučení

Závěry výzkumu nás přivedly k potencionálnímu doporučení pro praxi. Z výzkumu vyplynulo, že studenti se o sport zajímají, mají ho rádi - při porovnání s ostatními volnočasovými aktivitami se dostal na 2. místo. Tímto nám tedy odpadá první problém, jak přimět studenty sportovat. Je však důležité se více zaměřit na ženy, protože ty se podle výzkumného šetření na sportovní aktivity ve svém volném čase orientují méně.

U žen bychom se tedy měli zaměřit i na estetickou stránku sportu. Tímto myslíme barevnost sportovních areálů a hřišť, vhodné umístění sportovišť a poskytnutí dressů a oblečení ke cvičení, které by splňovaly jak funkčnost, tak stylové provedení podle současné módy.

Dále bychom se měli orientovat na odvětví sportů, které studenty baví. Z našeho výzkumného šetření vyplynul obecně platný názor, že lidé především preferují kolektivní, míčové a zimní sporty. Navrhujeme tedy s ohledem na naše klimatické podmínky a polohu města Zlína zaměřit se na kolektivní a míčové sporty, protože zimní období nebývá v posledních letech příliš příznivé. Pro kolektivní a míčové sporty je navíc ve Zlíně a okolí již vybudováno sportovní zázemí v podobě různých kurtů a hal (viz. kapitola Organizace zajišťující sportovní aktivity ve Zlíně a okolí). Toto sportovní zázemí je však třeba zpřístupnit co nejvíce lidem. Z toho vyplývá, že je třeba zefektivnit financování provozů sportovních areálů tak, aby uživatelé v nejlepším případě neplatili nic anebo se podíleli na krytí výloh spojených s provozními náklady v míře pokud možno co nejmenší.

Nejnáročnější fází je pak zabezpečení lidí, kteří se budou o mladé sportovce starat. Trenéři, vedoucí a dobrovolníci jsou tou nejdůležitější složkou, která dává ráz sportovnímu klubu, oddílu či celé organizaci. Tito lidé jsou odpovědní nejen za strukturu tréninku a za své svěření při soutěžích, ale jsou to především oni, kteří musí jít příkladem. Trenéři musí být schopni motivovat, podpořit, ale také i utěšit v období neúspěchu či řešit konflikty mezi sportovci, které mohou v zápalu boje vzniknout. Najít trenéra, který toto všechno dokáže, je nesmírně těžké. Měli bychom se tedy zaměřit nejen na jejich vzdělání v oblasti sportu a sportovního tréninku, ale i na psychologické a sociální dovednosti.

V neposlední řadě je to pak marketing a propagace sportu, na který musíme cílit. Pokud totiž budou existovat perfektně vybavené sportoviště v nádherném prostředí se skvělými a kvalifikovanými trenéry, ale nikdo o takovém místě nebude vědět, půjde jen o ztrátu času a peněz. Marketing a reklama s ním spojená je všemocná (tak lze vysvětlit i skutečnost, že snad každý má doma alespoň jednu věc, kterou vůbec nepotřebuje a nepoužívá).

ZÁVĚR

Celý obsah bakalářské práce je věnovaný volnému času a sportu a nebude tomu jinak ani v samotném závěru.

Nejprve jsme si vymezili, co to volný čas vlastně je, jaké má funkce a jaké oblasti volného času máme. Poté jsme se věnovali adolescentům z vývojového hlediska, jakými změnami prochází a jakým překážkám čelí. V kapitole o adolescenci jsme věnovali pozornost i sportovcům, kteří se v tomto období pohybují. Zde jsme si uvedli, že sportovci v období adolescence dosahují nejlepších výsledků, avšak nejsou schopni tyto výsledky ukázat v soutěži v důsledku nedostatečných životních zkušeností a psychické nezralosti. V poslední kapitole jsme se zabývali sportem, jeho funkcemi a především jeho přínosy po fyzické a psychologické stránce. Mezi hlavní přínosy považujeme snížení rizika kardiovaskulárních nemocí, snížení objemu tuku v těle, odbourání stresu, prevence civilizačních chorob a zlepšení psychické pohody člověka. V této kapitole jsme se dále věnovali organizaci sportu v České republice a zajištěním sportovních aktivit organizacemi ve městě Zlíně a jeho okolí. V poslední části jsme si uvedli, jak vypadá současná mládež ve spojení se sportem pomocí různých výzkumů, které byly provedeny.

Empirická část pak směřovala především ke zjištění, zda mají studenti středních škol sportovní aktivity rádi či nikoliv. Výsledek výzkumného šetření zjistil, že sportovní aktivity jsou oblíbené u studentů střední školy, avšak více ke sportování inklinují muži než ženy. Pokud se zaměříme na zjištění, jaké sportovní odvětví studenti preferují, výsledky jsou v souladu s celorepublikovým průměrem. Oblíbenými sporty jsou sporty kolektivní, míčové a zimní. Co se týče překážek, které brání studentům ve sportování, jde zde především o nedostatek volného času.

V závěru empirické části jsme navrhli řešení, která by mohla směřovat k přivedení většího počtu lidí ke sportu. Daná doporučení jsou však dlouhodobá a náročná na organizaci a financování, a proto by bylo třeba se této problematice více věnovat a hledat další řešení, která by přispěla k aktivizaci pasivně žijícího obyvatelstva.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

Knižní zdroje:

- [1] DREWE BERGMANN, Sheryle. *Why sport?* Thompson Educational Publishing, inc., 2003, ISBN 1-55077-130-2.
- [2] HÁJEK, Bedřich, Břetislav Hofbauer, Jiřina Pávková. *Pedagogické ovlivňování volného času*. Praha: Portál, 2008, ISBN 978-80-262-0030-7.
- [3] HELUS, Zdeněk. *Dítě v osobnostním pojetí: obrat k dítěti jako výzva a úkol pro učitele i rodiče*. 2., přeprac. a rozš. vyd. Praha: Portál, 2009, 286 s. ISBN 978-80-7367-628-5.
- [4] HOFBAUER, Břetislav. *Děti, mládež a volný čas*. Praha: Portál, 2004. ISBN 80-7178-927-5.
- [5] HOFBAUER, Břetislav. *Kapitoly z pedagogiky volného času*. České Budějovice: Jihočeská univerzita, 2010, ISBN 978-80-7394-240-3.
- [6] CHRÁSKA, Miroslav. *Metody pedagogického výzkumu: základy kvantitativního výzkumu*. Praha: Grada, 2007, ISBN 978-80-247-1369-4.
- [7] JANIŠ, Kamil. *Úvod do problematiky volného času*. Opava: Slezská univerzita v Opavě, Fakulta veřejných politik, Ústav pedagogických a psychologických věd, 2009. ISBN 978-80-7248-530-7.
- [8] JANSÁ, Petr et al. *Pedagogika sportu*. Praha: Karolinum, 2012, ISBN 978-80-246-2026-8.
- [9] JANSÁ, Petr a Josef DOVALIL. *Sportovní příprava: vybrané kinantropologické obory k podpoře aktivního životního stylu: stručné dějiny tělesné výchovy a sportu, základy pedagogiky a psychologie sportu, fyziologie sportu, sportovního tréninku, sport zdravotně postižených, sport a doping, úrazy ve sportu a první pomoc, základy sportovní regenerace a rehabilitace, sportovní management*. Q-art, 2007 ISBN 80-903280-8-3.
- [10] KAPLÁNEK, Michal. *Čas volnosti – čas výchovy*. Praha: Portál, 2012, ISBN 978-80-262-0450-3.
- [11] KOČVAROVÁ, Ilona. *Vybrané kapitoly z pedagogiky volného času*. Zlín: UTB ve Zlíně, 2013

- [12] MUSIL, Josef. *Systematický přehled a stručný nástin historie sportovních odvětví*. 1997 ISBN 80-210-1717-1.
- [13] PACUT, Miroslav a Miloš KOSÍK. *Dějiny moderního sportu*. Ostrava, 2009. ISBN 978-80-248-2003-3.
- [14] PÁVKOVÁ, Jiřina. *Pedagogika volného času: teorie, praxe a perspektivy výchovy mimo vyučování a zařízení volného času*. 3., aktualit. vyd. Praha: Portál, 2002. ISBN 8071787116.
- [15] LANGMEIER, Josef a Dana KREJČÍŘOVÁ. *Vývojová psychologie*. 2., aktualiz. vyd. Praha: Grada, 2006, 368 s. ISBN 80-247-1284-9.
- [16] PRŮCHA, Jan. *Pedagogická encyklopedie*. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-546-2.
- [17] PRŮCHA, Jan, Eliška WALTEROVÁ a Jiří MAREŠ. *Pedagogický slovník*. Nové, rouš. a aktualit. vyd. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-647-6.
- [18] PŘADKA, Milan. *Kapitoly z dějin pedagogiky volného času*. Brno: Masarykova univerzita, 1999. ISBN 80-210-2033-4.
- [19] SAK, Petr. *Proměny české mládeže: česká mládež z pohledu sociologických výzkumů*. Praha, Petrklíč, 2000. ISBN 80-7229-042-8.
- [20] SEKOT, Aleš, Marie BLAHUTKOVÁ, Šárka DVOŘÁKOVÁ a Matin SEBERA. *Kapitoly ze sportu*. Brno: Masarykova univerzita v Brně, 2004. ISBN 80-210-3531-5.
- [21] SEKOT, Aleš. *Sociologické problémy sportu*. Praha: GRADA Publishing, 2008. ISBN 978-80-247-2562-8.
- [22] SVOBODA, Bohumil. *Stručná pedagogika sportu*. Praha: Karolinum, 1999, ISBN 80-7184-842-5.
- [23] SVOBODA, Bohumil. *Pedagogika sportu*. Praha: Karolinum, 2007, ISBN 978-80-246-1358-1.
- [24] VÁGNEROVÁ, Marie. *Vývojová psychologie: dětství a dospívání*. Vyd. 2., rozš. a přeprac. Praha: Karolinum, 2012, ISBN 978-80-246-2153-1.
- [25] VÁŽANSKÝ, Mojmír. *Základy pedagogiky volného času*. 2. upr. a dopl. vyd. Brno : Print – Typia, 2001. ISBN 80-86384-00-4.

Elektronické zdroje:

- [1] ASTRA. *Kompletní nabídka kroužků, zájm. útvarů a výuk. programů pro šk. rok 2013/2014*. 2014 [online] (c) 2014 Dům dětí a mládeže Astra [30. 1. 2014]. Dostupné z: <http://www.ddmastra.cz/index.php?page=interests>
- [2] CACEK, Jan et al. *Proč a jak správně sportovat. Determinace zdravotního stavu vhodnou pohybovou aktivitou*. 2013 [online] [30. 1. 2014]. Dostupné z: http://www.fsps.muni.cz/spa/didakticke_doporuceni.pdf
- [3] Česká obec sokolská, *Historie Sokola* [online] (c) 2007 Česká Obec Sokolská [21. 11. 2013]. Dostupné z: <http://www.sokol-cos.cz/historie-sokola-F6EA>
- [4] Český olympijský výbor. *Sport*. 2004 [online] (c) 2012 ČOV [23. 12. 2013]. Dostupné z: <http://www.olympic.cz/www/docs/osmus/sport.pdf>
- [5] Český olympijský výbor. *Česko sportuje. Proč sportovat?* [online] (c) 2012 ČOV [23. 1. 2014]. Dostupné z: <http://www.ceskosportuje.cz/proc-sportovat/>
- [6] DDM Sluníčko. *Kroužky – Trávníky*. 2013/2014 [online] Dostupné z: http://www.ddmslunicko.cz/krouzky_travniky.htm
- [7] DDM Zvonek. *Nabídka zájmových útvarů. 2013/2014* [online] (c) DDM Zvonek Vizovice 2009 [30. 1. 2014]. Dostupné z: <http://www.ddmzvonek.cz/Uvod.php?page=krouzky>
- [8] HBSC. *Národní zpráva o zdraví a životním stylu dětí a školáků*. 2010 [online] [11. 4. 2014]. Dostupné z: http://hbsc.upol.cz/download/narodni_zprava_zdravi_ziv_styl.pdf
- [9] Evropská Komise. *Health and Participation*. 2014 [online] [30. 1. 2014]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/sport/policy/societal_role/health_participation_en.htm
- [10] Město Zlín. *Sport ve Zlíně*. 2009a [online] (c) 2008 Magistrát města Zlín [30. 1. 2014]. Dostupné z: <http://www.zlin.eu/page/42369.sport-ve-zline/>
- [11] Město Zlín. *Multisportovní kempy*. 2009b [online] (c) 2008 Magistrát města Zlín [30. 1. 2014]. Dostupné z: <http://www.zlin.eu/page/42374.multisportovni-kempy/>
- [12] Město Zlín. *Lanová centra*. 2011 [online] (c) 2008 Magistrát města Zlín [30. 1. 2014]. Dostupné z: <http://www.zlin.eu/page/87253.lanova-centra/>
- [13] Město Zlín. *Bazény a veřejná koupaliště*. 2012 [online] (c) 2008 Magistrát města Zlín [30. 1. 2014]. Dostupné z: <http://www.zlin.eu/page/42371.bazeny-a-verejna-koupaliste/>

- [14] Město Zlín. *Sportovní zařízení*. 2013a [online] (c) 2008 Magistrát města Zlín [30. 1. 2014]. Dostupné z: <http://www.zlin.eu/page/42370.sportovni-zarizeni/>
- [15] Město Zlín. *Sportovní kluby*. 2013b [online] (c) 2008 Magistrát města Zlín [30. 1. 2014]. Dostupné z: <http://www.zlin.eu/page/42372.sportovni-kluby/>
- [16] Město Zlín. *Jezdecké kluby a ranče*. 2013c [online] (c) 2008 Magistrát města Zlín [30. 1. 2014]. Dostupné z: <http://www.zlin.eu/page/77932.jezdecke-kluby-a-rance/>
- [17] RYCHTECKÝ, Antonín, Josef DOVALIL a Bohumil SVOBODA. *Olympijská výchova*. 2004 [online] (c) 2012 ČOV [23. 1. 2014]. Dostupné z: http://www.olympic.cz/www/docs/osmus/olympijska_vychova.pdf
- [18] SPORTBIZ. *To nejzajímavější z českého sportovního výzkumu*. 2012 [online] (c) 2011 – 2014 [11. 4. 2014]. Dostupné z: <http://www.sportbiz.cz/2012/08/30/to-nejzajimavejsi-z-ceskeho-sportovniho-vyzkumu/>
- [19] STÁTNÍ ZDRAVOTNÍ ÚSTAV. *Výskyt nadváhy a obezity*. 2012 [online] [24. 4. 2014]. Dostupné z: http://www.szu.cz/uploads/documents/chzp/info_listy/Vyskyt_nadvahy_a_obezity_2012.pdf
- [20] YMCA. *Info o YMCA*. 2008 [11. 12. 2013] Dostupné z: <http://www.ymca.cz/info-o-ymca/>
- [21] Zlínský kraj. *Analýza sportovního a tělovýchovného prostředí ve Zlínském kraji*. 2012 [online] [30. 1. 2014]. Dostupné z: <https://kr-zlinsky.cz/analyza-sportovniho-a-telovychovneho-prostredi-ve-zlinskem-kraji-cl-71.html>

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

MŠMT	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy.
MZ	Ministerstvo zdravotnictví.
ČT	Česká televize.
ČR	Česká republika.
ZŠ	Základní škola.
DDM	Dům dětí a mládeže.
AŠŠK	Asociace školních sportovních klubů.
ATJSK	Asociace tělovýchovných jednot a sportovních klubů.
FC	Fotbalový club.
FK	Fotbalový klub.
SK	Sportovní klub.
HC	Hokejový club.
TV	Televizní vysílání.
TJ	Tělovýchovná jednota.
JK	Jezdecký klub.
WTF	World Taekwondo Federation.
SSK MAKO	Spojené sportovní kluby Malé kopané.
ČČK	Český červený kříž.
VŠSK	Vysokoškolský sportovní klub.
C.V.AK.	Centrum volnočasových aktivit.

SEZNAM OBRÁZKŮ

Graf 1: Rozvrstvení studentů dle pohlaví	40
Graf 2: Rozvrstvení studentů dle bydliště	41
Graf 3: Rozvrstvení studentů dle střední školy, kterou studují.....	42
Graf 4: Oblíbenost volnočasových aktivit na stupnici od 1 - 10	43
Graf 5: Jak často se věnují studenti sportu v porovnání se základní školou.....	44
Graf 6: Kolik času věnují studenti sportování	45
Graf 7: Členové sportovního klubu	46
Graf 8: Sledovanost sportu prostřednictvím médií	48
Graf 9: Názory studentů na jednotlivá sportovní odvětví.....	49
Graf 10: Překážky bránící studentům ve sportování.....	51
Graf 11: Oblíbenost sportovních aktivit v závislosti na pohlaví	52
Graf 12: Vztah pohlaví a frekvence výkonu sportovních aktivit v porovnání se základní školou.....	54
Graf 13: Vztah pohlaví a frekvencí výkonu sportovní aktivity	56
Graf 14: Vztah bydliště a překážky bránící studentům ve sportování	58

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1: Uváděné sportovní organizace a kluby.....	47
Tabulka 2: Kontingenční tabulka pro vztah pohlaví a frekvencí sportovního výkonu v porovnání se základní školou	55
Tabulka 3: Znaménkové schéma pro vztah pohlaví a frekvencí sportovního výkonu v porovnání se základní školou	55
Tabulka 4: Kontingenční tabulka pro vztah pohlaví a frekvencí sportovního výkonu.....	57
Tabulka 5: Znaménkové schéma pro vztah pohlaví a frekvencí sportovního výkonu	57
Tabulka 6: Kontingenční tabulka pro vztah bydliště a překážky bránící studentům ve sportování	59
Tabulka 7: Znaménkové schéma pro vztah bydliště a překážky bránící studentům ve sportování	59

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha PI: Seznam sportovních klubů ve Zlíně a okolí

Příloha PII: Dotazník

PŘÍLOHA P I: SEZNAM SPORTOVNÍCH KLUBŮ VE ZLÍNĚ A OKOLÍ

ACS Malenovice SV, Aerobik klub Zlín - Občanské sdružení, AJAX eVENTURE Zlín, Akademie karate Zlín, Atletický klub Zlín, Centrum pro rodinu a sociální péči ve Zlíně – SEDMIKRÁSEK, Česká asociace sportu pro všechny, ČOLEK – vodácký spolek, ELEM – KCK Zlín, FC TESCO MA Zlín, a.s., FK Lužkovice, GO klub SPACES SK Zlín, HC PSG Zlín, o.s., HC Junior Zlín, Handball Club Zlín, Invest sport, s.r.o., Jezdecký klub Zlín, Karate club Zlín, Klub českých turistů, Klub horských sportů, Klub Judo Zlín, Klub moderní gymnastiky SK Zlín, Klub sportovního potápění NEMO Zlín, Klub Taekwondo WTF Zlín, Klub Silniční cyklistiky SK Zlín, Klub stolního tenisu, Klub šermu SK Zlín, Kulečnický klub Zlín, Kuželkářský klub Zlín, Lodní sporty Zlín, Lyžařský klub Javorník – Zlín, Lyžařský klub Zlín, Lyžařský oddíl Nordica Ski Zlín, Moravskoslezský kynologický svaz, NOVESTA, s.r.o., OREL jednota Zlín, Plavecký klub SK Zlín, Ruská Systema o.s., Sdružení fotbalových klubů – Zlínská liga, SK „HANDICAP“ (?) Zlín, Humanitární sdružení, SK Chemolak Štípa, SK Sokol FK Kudlov, SK Stella Příluky, SK Zlín – Mladcová, tenisový oddíl, SK Zlín Rugby, SKI + TENIS CLUB Zlín, Sportovní kluby Zlín, Sportovní klub basketbalu, Sportovní klub orientačního běhu, Sportovní klub CHAN-SHAOLIN-SI DJU-SU KUNG-FU Zlín, Sportovní klub Jaroslavice, Sportovní klub Paseky Zlín o.s., Sportovní klub policie ČR Zlín, Sportovní klub Rytmik Zlín, Sportovní klub TOPES, SSK MAKO Zlín, Šachový klub VP elektronika Zlín, Taneční sdružení ROKEC Zlín, TENSIN DOJO – TENŠIN DÓDŽÓ o.s., TIGER club, TJ Jižní svahy Zlín, TJ Jižní svahy Zlín, TJ Malenovice, TJ Olympia Zlín, TJ SK Zlín-Louky, TJ Sokol Kostelec, TJ Sokol Malenovice, TJ Sokol Mladcová, TJ Sokol Salaš, TJ Sokol Zlín, TJ Sokol Zlín-Prštné, TJ START VD Zlín, TJ Sokol Velíková, Tenisový klub SK Zlín, Triatlon klub Zlín, Vodní záchranná služba ČČK, Volleyball sport club, VŠSK TECHNIKA Zlín, ZLÍNSPORT – Portáš centrum, ZLOM občanské sdružení

PŘÍLOHA P II: DOTAZNÍK

Vážený respondente, vážená respondentko,

jsem studentkou oboru Sociální pedagogika na UTB ve Zlíně a tento dotazník, který se Vám právě dostal do rukou, se zaměřuje na téma „Oblíbenost sportovních aktivit ve volném čase studentů středních škol“ a bude sloužit jako podklad mé bakalářské práce. Chtěla bych Vás proto požádat o vyplnění dotazníku. Nebojte se, moc času Vám to nezabere.

1. Jaké je vaše pohlaví?

- Muž
- Žena

2. Jste studentem/studentkou

- Střední průmyslová škola Zlín
- Obchodní akademie Tomáše Bati a Vyšší odborná škola ekonomická Zlín
- Gymnázium a Jazyková škola s právem státní jazykové zkoušky Zlín
- Střední zdravotnická škola a Vyšší odborná škola zdravotnická Zlín

3. Kde bydlíte?

- Ve městě
- Na venkově

4. Seřad'te následující aktivity od nejoblíbenější po nejméně oblíbenou. (1 – nejoblíbenější, 10 – nejméně oblíbená)

- Hraní her na PC
- Sledování televizních pořadů
- Sport
- Hra na hudební nástroj
- Kreslení, malování
- Surfování na internetu
- Čtení knih
- Poslouchání muziky
- Tanec
- Vaření, pečení

5. Jak často se věnujete sportování?

- Častěji než na základní škole
- Méně často než na základní škole
- Stejně často jako na základní škole

6. Jak často sportujete?

- Denně
- Několikrát do týdne
- Několikrát za měsíc
- Jen v hodinách tělesné výchovy
- Vůbec (ze zdravotních důvodů necvičím ani v hodinách tělocviku)

7. Jste v současnosti členem nějakého sportovního klubu (1 nebo více)?

- Ano - uveďte názvy všech:

.....
.....

- Ne

8. Sledujete sport v médiích (na internetu, v TV, v rádiu, v novinách atd.)?

- Ano
- Ne
- Jen když je nějaká významná sportovní událost (Olympijské hry, Mistrovství světa, aj.)

9. Napište, zda máte v oblíbenosti následující sporty:

	Oblíbené	Neoblíbené	Neutrální názor
Kolektivní sporty			
Lehké sporty (gymnastika, atletika, aj.)			
Míčové sporty (badminton, tenis, aj.)			
Orientační sporty			
Vodní sporty			
Zimní sporty			
Bojová umění a úpolové sporty			
Ostatní sporty (cyklistika, horolezectví, aj.)			

10. Brání Vám ve sportování některé z těchto problémů? Vybere jednu nebo více možností.

- Finance
- Rodiče mi to nedovolí
- Nemám dostatek volného času
- V mém okolí není dostatek sportovních příležitostí
- Nemám s kým sportovat
- Něco jiného (uveďte co).....
- Nebrání mi žádný z uvedených problémů

Tímto tento dotazník končí, moc Vám děkuji za jeho vyplnění.